

Citát:

*„Pod stromem
i pohanova duše
pookřeje.“*

P. O. Hviezdoslav

Úvodník

Vážení čtenáři,

v polovině července schválila vláda Zprávu o stavu lesa a lesního hospodářství za rok 2011, kterou každoročně pod vedením Ministerstva zemědělství připravuje kolektiv autorů nejen z tohoto úřadu, ale i Ministerstva životního prostředí, Výzkumného ústavu lesního hospodářství, lesnického vysokého školství a Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů. V některých médiích se okamžitě stala terčem diskusí smysluplnost tohoto dokumentu a poslední zmiňovaného úřadu, a to zejména v souvislosti se zjišťováním, jaké množství hub, borůvek a ostatních lesních plodů nasbírá ročně průměrná česká domácnost.

Někteří autoři (Štický, MF Dnes 19. 7. 2012) pasovali ÚHÚL na zbytečný

úřad („úřad na houby“), kritizovali jeho činnost/nečinnost a související nároky na státní rozpočet. Je otázkou, zda skutečně potřebujeme výše uvedené zjišťovat každý rok a zda realizace některých projektů úřadu není finančně přemrštěná, nicméně bagatelizovat význam jedné z mála státních odborných lesnických organizací v České republice nepovažuji za příliš šťastné, i když od laické veřejnosti patrně pochopitelné. Myslím, že jako představitel nevládní organizace, která vystupuje proti zbytečné administrativě vůči vlastníkům lesů, mne nelze podezírat z toho, že bych právě já podporoval přebujelý státní aparát, ale domnívám se, že i v době škrtů budeme potřebovat organizaci, která

bude v lesnictví odborně řešit možné střety a poskytovat objektivní podklady pro nezbytně nutné regulační procesy uplatňované státem a prakticky uskutečňované orgány veřejné správy. Napadla mne však otázka, zda jsou objektivní a odborné podklady pro další směřování českého lesnictví ze strany jejího vedení vůbec žádoucí.

Na samotná zjištěná data bych se podíval trochu z jiného úhlu. Z dlouhodobého hlediska byla vloni návštěvnost lesů nadprůměrná a lidé si z tuzemských lesů přinesli 46.300 tun hub a lesních plodů, což představuje téměř šest miliard korun. V Česku na rozdíl od některých evropských zemí mají občané volný vstup

do lesů všech vlastnických kategorií, kde mohou díky vágnímu ustanovení zákona o lesích v podstatě bez postihu sbírat jakékoli množství lesních plodů a suchou na zemi ležící klest, i když se jedná o produkty, které lze realizovat prostřednictvím trhu. Díky historickému vývoji přijímá dnes veřejnost uvedené benefity zcela samozřejmě. Tento stav není, a to nejen podle mého názoru, do budoucna udržitelný a bude třeba se zamyslet nad tím, jak vlastníky lesa odpovídající a vhodnou formou za tyto výsady a poskytování mimoprodukčních služeb ocenit.

Ing. František Kučera
předseda SVOL

Stát vrátí obcím historické „vojenské“ lesy

29. června 2012 nabyla účinnosti zákon č. 173/2012 Sb., který mj. vrátí obcím cca 2000 ha lesů, které po roce 1949 převzaly tehdejší organizace federálního ministerstva obrany a v současné době na nich hospodaří státní podnik Vojenské lesy a statky. Na tento svůj historický majetek obce čekají již dvacet let, neboť předchozí novely zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některého majetku z vlastnictví ČR do majetku obcí, tento problém neřešily. Snaha SVOL o novelizaci tohoto zákona v roce 2005 skončila neúspěchem, neboť se nepodařilo pro podporu návrhu zákona získat zákonodárce z vládních i opozičních stran. Další pokus, realizovaný tentokrát prostřednictvím senátního tisku, neprošel o několik hlasů ve třetím čtení v dolní komoře parlamentu v r. 2007. Novou naději přinesl obcím až rok 2011 a návrh zákona, který připravil SVOL ve spolupráci s panem senátorem Eybertem, poslancem Dědičem a skupinou dalších poslanců. Návrh neměl zpočátku snadnou cestu, neboť k jeho znění vydala vláda nesouhlasné stanovisko. Vládní připomínky se však podařilo ve spolupráci s Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra a předkladateli návrhu vypořádat v rámci komplexního pozměňovacího návrhu.

Podle schválené novely zákona 172/91 Sb. tak přecházejí dnem 1. ledna 2014 do vlastnictví obcí nemovité věci, které obce vlastnily ke dni 31. prosince 1949

a ke dni 24. května 1991 byly ve vlastnictví České a Slovenské Federativní Republiky. Podmínkou je, že ke dni podání žádosti obce jsou nemovitosti ve vlastnictví České republiky, nenacházejí se na území vojenských újezdů, nebo alespoň zčásti v pásmu do 50 metrů od státních hranic ČR a jejich vydání schválí vláda.

Žádost o zařazení nemovité věci do seznamu, který vláda projedná do 30. září 2013, podává dotčená obec u příslušné organizační složky státu nebo státní organizace nejpozději do 31. března 2013. Žádost obce musí obsahovat identifikaci dotčené nemovité věci podle stavu katastru nemovitostí ke dni podání žádosti a doložení vlastnictví obce ke dni 31. prosince 1949, případně právního nástupnictví obce.

Pokud je to potřeba ke zpracování žádosti, poskytne příslušný katastrální úřad obci bezplatně příslušné údaje z katastru nemovitostí a v případě potřeby vyhotoví identifikaci parcel nebo jiný dokument, z něhož bude vyplývat, do které z dnešních parcel nemovitá věc, která je předmětem žádosti, nebo její část zasahuje.

Vlastnické právo obcí, nabyté touto novelizací zákona 172/91 Sb., se do katastru nemovitostí zapíše záznamem na základě souhlasného prohlášení příslušné organizační složky státu nebo státní organizace a příslušné obce.

Bc. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Česká republika nemá státní lesnickou politiku

Tématem letošního celostátního zasedání SVOL, které proběhlo 17. dubna v Pelhřimově, byla budoucnost a směřování českého lesnictví. Z vedení resortu zemědělství a životního prostředí se bohužel nikdo nedostavil. Pozvání přijali členové Zemědělského výboru Poslaneckého sněmovny. Jejich zkušenosti z politické praxe potvrdily, že lesnictví je na okraji zájmu politické reprezentace a že Česká republika nemá pro lesnictví, podobně jako v řadě dalších oblastí, vypracovanou žádnou koncepci nebo strategii dalšího vývoje. Právě tato okolnost ve světle kuloárových informací o přípravách nového zákona o lesích a neochotě o principi

pokračování na str. 2. »

Ekonomické šetření za rok 2011

Ekonomické šetření prováděné mezi členy SVOL dospělo v roce 2012 do svého 5. ročníku, hodnoceným rokem byl samozřejmě rok uplynulý, tedy rok 2011. Se žádostí o zaslání vyplněného dotazníku jsme se opět obraceli na všechny členy SVOL, kteří vlastní více než 300 ha lesa s předpokladem, že zhruba od této velikosti majetku je již vedena potřebná účetní evidence.

Shodou okolností byl letos navrácen stejný počet dotazníků jako v roce předešlém a to u komory obecních i soukromých lesů, i když jednotlivé majetky se do jisté míry lišily. Celá řada majetků zasílá své údaje již pravidelně, přesto dochází každoročně k určité obměně účastníků šetření.

Vráceno bylo 64 dotazníků, z toho 58 bylo z komory obecních lesů, 8 pak z komory lesů soukromých. Při stejném počtu

pokračování na str. 2. »

pech nového zákona s vedením SVOL komunikovat vyvolala u vlastníků lesů velkou vlnu nevole a snahu stávající stav změnit.

Jiří Oliva

Současnou situaci kritizoval předseda sněmovního Podvýboru pro lesní a vodní hospodářství Jiří Oliva. Nelehkou pozici vlastníků a správců lesa demonstroval na závěrech vlastní studie porovnávající lesní zákony lesnicky vyspělých zemí v Evropě podle oficiálních kritérií pro trvale udržitelné hospodaření schválených ministerskou konferencí o ochraně lesů v Lisabonu v r. 1998, tj. zachování a vhodné rozšiřování lesních zdrojů, zachování zdraví a vitality lesních ekosystémů, zachování a podpora produkčních funkcí, zachování a ochrana biodiverzity lesních ekosystémů, zachování a zlepšení ochranných funkcí a dalších sociálně-ekonomických funkcí. Proč má ČR, snad s výjimkou Slovenska po novelizaci zákona, ve srovnání s ostatními státy tak přísnou lesnickou normu? Studie ukázala, že český zákon o lesích téměř všechna kritéria striktně stanovuje, některá dokonce kvantifikuje, státní správu chápe především jako orgán kontrolní a represivní, přikládá velkou důležitost omezením produkčních funkcí (ostatní státy tyto funkce neomezuji, ale preferují a podporují funkce mimoprodukční) a ukládá vlastníkoví povinnosti, které znamenají zvýšení nákladů, přičemž nezaručuje jejich pokrytí (ani částečně). Přezíravost k soukromému vlastnictví předchozího režimu, obavy o chování nových majitelů a kompetenční spory dvou ministerstev tak podle poslance Olivy připravily normu, která vede k přílišné regulaci vlastníků lesů a postupné ztrátě jejich konkurenceschopnosti, protože trh s dřívím se stále více globalizuje.

Jiří Papež

Poslanec, předseda Zemědělského výboru a místopředseda ČMMJ, Jiří Papež se zabýval lesnickou politikou v souvislosti s myslivostí. Za možné prospěšné změny pro českou myslivost označil např. zvětšování minimální výměry honitby, možnost odevzdávání markantů ulovené zvěře nebo legislativní úpravu maximální velikosti plochy jedné zemědělské plodiny. Na základě sdělení ministra zemědělství zástupcům parlamentních stran vyvrátil spekulace o možné novelizaci zákona o myslivosti a přítomně ujistil, že uzavírání nájemních smluv honiteb bude probíhat dle stávajícího zákona.

Postoj ministerstva zemědělství a politické reprezentace kritizoval Ctibor Záruba, který poukázal na to, že pokud za současného zákona o myslivosti stále roste odstřel spárkaté zvěře, nelze v souvislosti s ochranou lesa očekávat nějaké zlepšení.

Juraj Vanko

Předseda Únie regionálních združení vlastníkov nešťátnych lesov Slovenska Juraj Vanko konstatoval, že ani na Slovensku není lesnictví středem zájmu politiků a společnosti. Vyjednávání se zástupci politické scény i exekutivy nikam nevedou a členská základna se začíná radikalizovat. Nestátní majitelé požadují odstranění politických neodborných vlivů na řízení státních lesů, vytvoření nového zákona o lesích, a podporu společenských funkcí např. prostřednictvím přímých plateb. Vzhledem k tomu, že každý občan může svobodně a bezplatně vstupovat do nestátních lesů, považují výběr daně z nemovitostí z lesních pozemků za naprosto nesystémový prvek. Pokud jde o oblast ochrany přírody, předseda Vanko uvedl, že na Slovensku je podle zákona z r. 2002 cca 60% lesů zahrnuto do území Natura 2000 a národních chráněných území a vlivem chaotického a živelného vyhlašování chráněných území pod tlakem envi organizací bylo do biosférických rezervací, ramsarských lokalit, území přírodního dědictví UNESCO a území Karpatské konvence zahrnuto dalších 1,5 mil. ha pozemků. Národní lesnické centrum ve Zvolenu spočítalo, že takový rozsah ochrany přírody přináší vlastníkům a zpracovatelům dřeva přímé ztráty cca 170 miliónů EUR ročně, státu ztráty na odvodech a daních ve výši 18 mil. EUR ročně a ztrátu 2 300 pracovních míst ročně převážně ve znevýhodněných regíonech, kde je hospodaření v lesích často jediným zdro-

jem obživy místního obyvatelstva. Stát nemá na ochranu přírody peníze a proto údajně bude rozsah chráněných území na Slovensku přehodnocovat, mělo by se jednat o snížení rozsahu o 10 – 15 %.

Dalším problémem, se kterým se slovenští kolegové potýkají, jsou nevyřešené vlastnické vztahy (dosud nebylo soukromým osobám vydáno 200 tis. ha lesů), rozdrobená pozemková držba a vlastníci, kteří se o své majetky nehlásí a nelze je dohledat.

František Kučera

Předseda SVOL v úvodu svého vystoupení připomněl výročí založení Sdružení vlastníků obecních lesů před 20 lety v Pelhřimově. U té příležitosti poděkoval za dlouholetou aktivní činnost ve SVOL a přínos pro majitele nestátních lesů v ČR Ing. Zdeňku Petříkovi, bývalému řediteli akciové společnosti Městské lesy Hradec Králové, a Ing. Pavlu Filipovi, bývalému řediteli Lesního úřadu Děčín, kteří se rozhodli své působení v republikovém výboru SVOL ukončit a odejít na zasloužený odpočinek.

Poté se předseda věnoval hodnocení dosavadní činnosti SVOL především v legislativní oblasti a očekávaným výzvám do budoucna. Zaměřil se zejména na zákon lesích, Národní lesnický program a Dřevěnou knihu. Uvedl, že zákon o lesích z r. 1995 a jeho následné novelizace sice odbouraly z českého lesního práva některé instituty a schémata poplatná předlistopadové éře, na druhé straně však v řadě směrů významně zpřísnily některá pravidla pro hospodaření a dosud nevyřešily nesystémovou dvoukolejnost státní správy lesů. Apeloval na skutečnost, že vláda, potažmo ministerstvo zemědělství, neřeší vývoj českého venkova a lesnictví strategicky a ani nejeví zájem o tom s odborníky ze SVOL diskutovat. Další zásah dostávají vlastníci z nestátní sféry ze strany krajů, které v různé míře omezují vyplácení příspěvků na hospodaření v lesích.

Martin Flora

Očekávání vlastníků lesa od změny lesního zákona shrnul ve svém příspěvku právník Martin Flora z brněnské Lesnické a dřevařské fakulty. Hlavním směrem změn by mělo být omezování administrativních zásahů státu v případech, kde pro naplnění veřejného zájmu postačí nechat vlastníkům svobodu jednání a rozhodování, posílení role motivačních nástrojů na úkor nástrojů donucovacích, zjednodušení a sjednocení systému poskytování dotací a podpor v lesním hospodářství, diferencovaný přístup k lesům podle kategorie, velikosti a druhu vlastnictví a plné respektování Listiny základních práv a svobod v případě vyvlastnění nebo nuceného omezení vlastnického práva ve veřejném zájmu. Podobně jako ostatní vystupující označil dr. Flora za zásadní a logický předpoklad pro tvorbu nového zákona o lesích vypracování zásad lesnické politiky.

Usnesení z konference

V odpolední části konferenci proběhly volby do předsednictva SVOL na období 2012 – 2014. Ve funkci předsedy byl potvrzen František Kučera, ve funkci 1. místopředsedy Tomáš Czernin a ve funkci 2. místopředsedy Stanislav Janský. Členy předsednictva byli zvoleni: Jiří Svoboda, Jaroslav Semerák, Václav Zámečník, Jan Kalafut, Josef Marian Bartoň-Dobenín a Michael Podstatzký-Lichtenstein.

Konference také vzala na vědomí zástupce zvolené jednotlivými regionálními organizacemi do republikového výboru. Stávající sestavu nově doplnil Petr Válek, ředitel Městských lesů Doksy. Republikovému výboru pak konference uložila především prosazovat účast a zájmy nestátních vlastníků lesů do přípravy věcného záměru zákona o lesích, novely zákona o myslivosti, zákona k provedení nařízení o dřevu, ale i při změnách ostatní legislativy s vazbou na lesní hospodářství, usilovat o vyplácení příspěvků na hospodaření v lesích ze státního rozpočtu, podporovat fyzické předání církevních lesů, usilovat o sjednocení normativních předpisů pro měření dříví, propagovat význam lesa a lesního hospodářství s důrazem na sociální i ekonomický přínos obecních a soukromých lesních majetků pro rozvoj venkova a podporovat lesní pedagogiku.

Bc. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Ekonomické šetření... - pokračování ze str. 1.

účastníků šetření se poměrně významně zvýšila plocha lesů, na které účastníci šetření hospodaří, přičemž letošních 119.246 ha lesů, ze kterých byla data získána, představuje 32% výměry lesů všech členů SVOL. Podle regionů byl letos nejvíce zastoupen region Jihočeský (14), v těsném závěsu následován regionem Východočeským (12) a Plzeňským (11), nejméně odpovědí přišlo z kraje Karlovarského a to pouhé tři, pomíne-li region Severočeský, odkud se šetření nezúčastnil žádný člen SVOL.

Způsob a rozsah zjišťování dat se proti předchozím ročníkům opět neměnil; z důvodů možnosti meziročního porovnání dat zůstala stejná i struktura zjišťovaných dat.

Základní údaje z výsledků šetření z let 2007 – 2011:

Obecné údaje o SVOL	T.J.	2007	2008	2009	2010	2011
Plocha lesů - členů SVOL	ha	345.876	352.123	356.816	360.376	371.087
Počet členů SVOL	členů	527	531	530	533	569
Průměrná výměra na 1 člena	ha/člena	656	663	673	677	652
Výsledky ekonomického šetření						
Počet účastníků šetření	počet	72	73	87	64	64
Výměra lesa jimi obhospodařovaná	ha	134.908	128.389	155.870	103.522	119.246
Průměrná těžba za rok	m³/ha	6,60	7,04	7,42	7,40	7,38
Náklady PČ	Kč/ha	1.224	1.501	1.519	1.401	1.502
Náklady na těžbu dříví	Kč/m³	156	137	193	133	144
Náklady na přibližování dříví	Kč/m³	172	171	173	175	174
Dotace KÚ	Kč/ha	466	447	404	349	369
Hospodářský výsledek (před zdaněním) - HV	Kč/ha	1.616	1.272	783	1.436	2.003
Celkový výnos pro vlastníka - HV, nájemné	Kč/ha	3.135	2.324	2.152	2.535	3.405

Mírný optimismus ze závěru roku 2010, kdy začaly po několika „hubených“ letech opět růst ceny dřeva vydržel vlastníkům lesů po celý rok 2011, ceny zvláště jehličnatého dříví se po celé sledované období držely na velmi slušné úrovni a umožnily dosáhnout lepších hospodářských výsledků než v předchozím období.

Zatímco za rok 2009 vykazalo záporný hospodářský výsledek 17% účastníků ekonomického šetření a za rok 2010 to byla 3%, nebyl za rok 2011 vykázán záporný výsledek hospodaření prakticky žádným respondentem.

Ve sledovaném období došlo samozřejmě díky dobrým cenám dříví k významnému růstu průměrného zpeněžení dřeva, celkových výnosů i výnosu pro vlastníka. Průměrný příspěvek na hospodaření v lesích vyplácený krajskými úřady se sice

zvýšil o 20 Kč/ha, toto zvýšení je však nutno přičíst spíš určité změně statistického souboru než zlepšení podmínek pro vyplácení příspěvků ze strany krajských úřadů. Naopak v některých krajích byla přijata od roku 2011 další omezení limitující množství vyplácených příspěvků na jednoho žadatele, což vedlo k dalšímu snížení této formy podpory lesního hospodářství. Rozdíly mezi jednotlivými kraji se ještě prohloubily, nejnižší podpory jsou podle našeho zjištění vypláceny ve Středočeském kraji (120Kč/ha), nejvyšší pak v kraji Jihomoravském (761 Kč/ha). K takto výraznému roztržštění dříve jednotné metodiky došlo po roce 2005, kdy byly tyto příspěvky převedeny ze státního rozpočtu do pravomoci krajů, řešením by samozřejmě byl návrat k původnímu způsobu proplácení.

Přes určité mírné statistické zvýšení příspěvku na hospodaření (zjištěné v tomto šetření) došlo díky zvýšení celkových výnosů vlivem vyšších cen dříví k poměrně výraznému poklesu podílu příspěvků na hospodaření v lesích na celkových výnosech. Jestliže v roce 2000 tvořily příspěvky na hospodaření v lesích 7% z celkových výnosů vlastníků lesa, v roce 2010 byl tento podíl již jen 4,1%, a v roce 2011 klesl na 3,2 %. Opětovně si lze jen přát udržení takové úrovně cen dříví, která umožňuje vlastníkům lesů i přes stále se snižující finanční objem příspěvků na hospodaření v lesích zabezpečit dobrý stav lesa a plnění všech jeho ostatních funkcí při současně tvorbě přiměřeného zisku.

Ing. Jelínek Petr
odborný poradce SVOL

Vlastnictví lesa nejen zavazuje, ale také opravňuje

Tisková zpráva SVOL 6. 6. 2012

30. května uspořádal Podvýbor pro lesní a vodní hospodářství a potravinářství Zemědělského výboru Poslanecké sněmovny PČR ve spolupráci se SVOL a redakcí Veřejné správy diskusní seminář na téma Lesnická politika v České republice a společenské funkce lesa.

„Skutečnost, že Česká republika nemá státní lesnickou politiku, která by vycházela z moderních poznatků a stoupajících společenských požadavků na lesnictví, motivovala Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů k navázání společného dialogu s Ministerstvem zemědělství a státním podnikem Lesy České republiky o této problematice již na počátku letošního roku. Přestože jsou majitelé lesů tak významnou zainteresovanou skupinou, jejich výzva ke společné diskusi o dalším směřování lesnické politiky nebyla ze strany obou zmíněných subjektů přijata. Obrátili jsme proto přímo na zákonodárce,“ uvedl předseda SVOL Ing. František Kučera. Dlouhodobost při nakládání s lesními majetky, často protichůdné zájmy různých zájmových skupin, stoupající nároky na netrzní funkce a převládající názory veřej-

lesa na trh. Vlastnictví lesa nejen zavazuje, ale také opravňuje, a vlastník lesa za své služby může (měl by) získat náhradu. Jaký je trend? Evropská unie dlouhodobě klade důraz na environmentální a sociální hodnotu lesů, ale teprve v posledních deseti letech si postupně začala uvědomovat, že nejsou pokryty příjmy a že trvale udržitelné hospodaření v lesích nelze postavit na preferenci ekologického pilíře. Vzhledem k tomu, že lesnická politika je v kompetenci jednotlivých států, existují mezi nimi v těchto otázkách výrazné rozdíly. Zatímco západoevropské státy bystře reagují na stoupající trend z hlediska růstu ekologické a rekreační poptávky, v České republice podpora pilotních projektů a studií, které by se zabývaly oceňováním a platbami za lesnické ekosystémové služby (ochrana vody, biodiverzita, rekreační služby apod.), neexistuje.

Tím, že čeští politici společně s lesnickými odborníky neřeší zásady lesnické politiky, připravují zdejší majitele lesa o ekonomickou budoucnost a oprávnění k jednání o výrobním potenciálu. Veškeré náklady se přenášejí do ceny jediného produktu - dřeva, které již dnes patří k nejdražšímu v Evropě. Ekonomickou životaschopnost lesních majetků do budoucna nezajistí úspora nákladů či hledání nových trhů pro stávající produkt, nýbrž nové trhy pro nové produkty. Finanční podpora ze strany státu je pouze krátkodobým řešením, ale neřeší situaci vlastníků lesů do budoucna. Je proto načase, aby se vláda, i s ohledem na stav veřejných financí

těmito otázkami vážně zabývala a sama iniciovala legislativní změny, které upraví právní a socioekonomický rámec poskytování lesnických ekosystémových služeb – tzn. jasněji definovat práva vlastníků lesa a právo vybírat finanční náhradu za nedřevní produkty a služby nesprávně označované za veřejné zboží.

Závěrečného shrnutí diskuse se zhostil předseda Podvýboru pro lesní a vodní hospodářství a potravinářství doc. Jiří Oliva, který přislíbil předání výstupu z tohoto jednání ministři zemědělství. Účastníci v něm shodně poukazují na vlastnická omezení z titulu konzervativní ochrany přírody a pozitivních externalit bez náhrady, nepřehledný systém dotací, přísnost zákona o lesích ve srovnání s ostatními státy, neexistující zásady lesnické politiky a absenci lesnických odborníků, kteří by se na jejich vytváření podíleli, dvojko-lejnost státní správy a alokaci finančních prostředků z obchodu s imisními povolenkami, které nejsou určeny na obnovu lesů postižených imisemi.

Ze semináře. Foto: PhDr. Jiří Chum

kého zálivu, patnáctimetrovou plachetnici a „courat“ po Karibských ostrovech. To vše se změnilo v květnu 1991, když jsem, poprvé od října 1950, přiletěl na opakované pozvání mé sestřenice paní Aleši Kubínové do Československa na dvoutýdenní „průzkumnou“ návštěvu s dcerou Danielou.

Rozhodování nebylo snadné. Matka byla proti návratu, otec už nebyl s námi, bratr říkal: „Je to tvé rozhodnutí“. Výsledek rodinného zasedání v červenci 1991 byl: „Táto, zkus to. Vždy se můžeš vrátit a nikdy si nebudeš vyčítat, že jsi to neudělal!“

Kdy a v jakém stavu Vám byl majetek navrácen? Nepomyslel jste někdy na jeho prodej? Jaké byly počátky hospodaření, s jakými problémy jste se museli potýkat?

„Velké procento rodinného majetku bylo vráceno v průběhu 1992, 93 a 94. Kdybych to vzal jako ve škole, tak bych to ohodnotil následovně: lesy za jedna, zámek za dva, Bartoň - textilní závody taky dvojka, bytové domy a hájovny tři až čtyři, zemědělské pozemky – to neumím posoudit.

Prodat vrácené majetky? No, musím být upřímný a říct, že ano, párkrát mě to napadlo. A to bylo převážně, vlastně vždy, po nějaké byrokratické „blbosti“ nebo nedorozumění. Později po nějaké neuvěřitelné politické události v Česku, nebo po

vydání nějakého nesmyslného nařízení. To jsme si s manželkou říkali, jestli to vůbec máme zapotřebí.

Na začátku jsme se všichni učili. Já osobně lesnictví a textilní výrobu, to byl pro mě ten dennodenní problém. Také jsem byl nucen naučit se orientovat v novém prostředí, zcela jiných sociálních podmínkách, myšlení a chování lidí. Ale měl jsem tu výhodu a velké štěstí ve výběru zaměstnanců. V lesnictví, na zámku a v textilce jsem převzal lidi, kteří měli více než deset let zkušeností a praxe v těchto oborech. Zhruba dvacet těchto zaměstnanců u nás stále pracuje.

Můžete čtenářům Zpravodaje ve stručnosti představit lesní majetek, na kterém hospodaříte (velikost LHC, kde se nachází, forma hospodaření, druhová skladba porostů, věková struktura, celkový etàt, problémy s kalamitami, nahodilé těžby)?

LHC Bartoň – Dobeníň se nachází v Královéhradeckém kraji v bývalých okresech Náchod a Rychnov nad Kněžnou, v PLO Polabí a Předhoří Orlických hor. Celková výměra LPF je nyní 1907 hektarů. Nadmořská výška se pohybuje od 270 do 700 metrů nad mořem. Převážná část porostů se nachází v úzkých, členitých a balvanovitých údolích řeky Metuje a jejích přítoků. Převýšení místy činí i 200 metrů na 450 délkových metrů svahu.

Současné zastoupení dřevin je následující: smrk 68 %, buk 10 %, modřín 6 %, borovice 4 %, dub 3 %, jedle 2 %, javor 2 %, jasan, lípa, olše, bříza a ostatní dřeviny vždy po 1 %.

Přebytek mytních porostů 9. věkového stupně je důsledkem mniškové kalamity ve dvacátých letech minulého století. Nadnormální zastoupení 13. – 17. věkového stupně, tedy přestálých porostů, je dáno netěžením hůře přístupných porostů, především v minulosti. V současné době má na ponechávání přestálých porostů vliv i ochrana přírody, která určuje dynamiku obnovy a požaduje ponechání vybraných porostů do jejich rozpadu.

Pro období 2006 – 2015 byla pro LHP Bartoň – Dobeníň zjištěna skutečná zásoba porostů ve výši cca 528 000 m3 hr. b. k., přičemž maximální celková výše těžeb byla stanovena ve výši 114 200 m3 hroubí bez kůry na decennium. Z hlediska druhů těžby je dlouhodobý průměr následující: mytní úmyslná 61 %, vítr 13 %, předmytní úmyslná 12 %, sních 7 %, souše 5 %, kůrovec 1 % a lapáky 1 %.

Při prvním zalesnění činí podíl MZD 44 %, přičemž největší je podíl buku a to ve výši 31 %. Toto je počítáno od doby navrácení majetku, tj. od roku 1992. Přirozené zmlazení se dlouhodobě pohybuje okolo 20 % z obnovované výměry.

Jaké hospodářské způsoby v převážné míře využíváte?

Nejčastěji používaný je hospodářský způsob pasečný s formou násečnou a dále podrostit maloplošný.

Máte na svém majetku vyhlášenou Naturu 2000 nebo zvláště chráněné území? Jaké máte zkušenosti s orgány ochrany přírody?

Bohužel ZCHÚ i Naturu 2000 mám. V roce 1997 byla přes můj nesouhlas vyhlášena PR Peklo. Já jsem se o tom dozvěděl, když jsem náhodou viděl vyhlášku vyvěšenou na úřední desce u městské knihovny. Součástí vyhlášení byl pouze výčet všech možných i nemožných omezení, co můžu, nebo nemůžu udělat ve svém vlastním lese. Nikde mi nebylo sděleno, zda za omezení dostanu úhradu újmy či nikoliv. Samozřejmě, že jsem nic nedostal. Po mnoho let jsem se musel nejen ve správních řízeních, ale i soudně domáhat úhrady a i plánu péče. V posledních letech jsem sice nějakou finanční náhradu již obdržel, ale ta v žádném případě nepředstavuje skutečnou výši způsobované újmy.

Následně bylo před několika lety na území PR Peklo vyhlášeno stanoviště Natura 2000, a to na ještě větší ploše než je původní PR Peklo. Jaký bude nový plán péče a podmínky hospodaření v této

oblasti, to je nyní předmětem „vyjednávání“ s orgány ochrany přírody. Je bohužel smutnou realitou, že pracovníci ochrany přírody nemají lesnické vzdělání a přitom vytvářejí předpisy pro lesy a lesnictví a nařizují vlastníkům a jejich hajným, co mají v lese pro ochranu přírody dělat.

Co říkáte současnému lesnictví a lesnímu hospodářství v ČR? Co považujete za jeho hlavní neduhy?

Odpověď na tuto otázku bych rozdělil do dvou rovin. Za prvé, problematiku státního vlastnictví lesa a za druhé problematiku ochrany přírody.

V prvním případě jsem přesvědčen o tom, že v ČR je příliš velký podíl státního lesa. Stávajícím způsobem jeho správy dochází k pokřivení dodavatelsko – odběratelských vztahů při obchodu se dřívím, a to má své dopady i na soukromé vlastnictví lesa. Snížení podílu státu na vlastnictví lesa je dle mého názoru nutné. Fyzickým navrácením lesních pozemků církvím by se přirozenou cestou tento podíl státního lesa snížil. Proto církevní restituce podporuji.

Ke druhé otázce bych se na základě vlastních zkušeností mohl rozpovídat na několik stránek, proto pouze stručně. Ekologičtí aktivisté a někdy i pracovníci ochrany přírody s nadsázkou řečeno často „pro jednotlivé stromy nevidí les“. Tím chci říci to, že především zásluhou hospodaření lesníků a majitelů lesů je v nově vyhlášených oblastech ZCHÚ a Natura 2000 tak vysoký podíl lesů. Proč? Proč tomu tak není i na zemědělské půdě? Protože lesníci a soukromí majitelé lesů po generace hospodařili nejen v souladu s ekonomikou podniků, ale i v souladu s ekologií, i když se to tak v minulosti nenazývalo. Dnes si velká většina ekologů vylepšuje své ego tím, že říká, jak má vlastník v lese správně hospodařit. A to bez ohledu na ekonomiku a sociální problematiku venkova. Ale ať si to sami zkusí. Myslím si, že výsledky této zkoušky jsou velice zřetelně vidět na Šumavě. A není to pěkný pohled.

Jak vnímáte pozici soukromých majitelů lesů u nás? Došlo podle Vás ze strany státu, ale i veřejnosti, k pozitivnímu posunu během uplynulých 20 let? Co je podle Vás nejvíce potřeba změnit?

Ve srovnání se „starými“ zeměmi EU je v ČR podíl soukromých lesů velmi nízký a z toho vyplývá někdy i trochu přezíravý postoj některých úředníků ve vztahu k soukromým vlastníkům. Tím ale samozřejmě nechci paušalizovat. Najdou se i úředníci ochotní a snažící se pomoci. Celkově ale mnoho pozitivních věcí nevidím. Změnou dotační politiky a jejím přenesením z Mze na krajské úřady došlo a neustále dochází ke snižování objemu poskytovaných dotací. Obávám se, aby jednou nedošlo k úplnému zrušení dotací, a to i přesto, že lesy zajišťují mnoho mimoprodukčních funkcí, které vlastníkům lesů nikdo nehradí.

Co změnit? Asi více pracovat s veřejností a informovat společnost především o tom, že dříví je jeden z mála obnovitelných zdrojů a jeho využíváním se tedy vlastně šetří životní prostředí. Ale myslím si, že lidé dnes spíše než na pozitivní zprávy více reagují na senzace typu: Někdo zase vytěžil les! Rozjezdil půdu! Poškodil stromy! Přejel zábu! A tak podobně. Navíc, pokud jsou tyto informace v mediích podány dramatickou až přehrávanou formou, je u nás soukromé vlastnictví lesa v očích veřejnosti víceméně dehonestováno. Možná i cíleně.

Kdybyste mohl vrátit čas zpátky, změnil byste své rozhodnutí ohledně návratu do České republiky?

Své rozhodnutí o návratu bych nezměnil. Ale pár věcí po návratu bych změnil. Hlavně některá má majetková rozhodnutí a pak některé podnikatelské postupy a jednání. („Byl bych mnohem tvrdší“, vysvětluje.) Celkově řečeno, či shrnuto, jsem rád, že jsem se vrátil.

Děkuji za rozhovor

Marie Růžková

ROZHOVOR

15. června se na nádvoří novoměstského zámku konala oslava 20. výročí navrácení rodinného majetku rodiny Bartoňů z Dobenína. Mezi pozvanými hosty nechyběli potomci významných šlechtických rodů a majitelů lesů v regionu, starosta Nového Města nad Metují a představitelé sousedních obcí, ale i firem, s nimiž spolupracuje akciová společnost Bartoň - textilní závody. Současný majitel lesního statku Josef Marian Bartoň Dobeníň vstoupil do SVOL v lednu 1998, do jeho předsednictva byl poprvé zvolen v roce 2000, sdružení zastupuje také v Konfederaci evropských vlastníků lesů (CEPF).

Pane Bartoni, když došlo v České republice ke změně společenských poměrů a otevřela se možnost získat zpět rodový majetek, měl jste již za mořem vybudovanou dobrou pozici v leteckém byznysu. Jaké bylo Vaše rozhodování o návratu do Nového Města?

„Stručně? Nebylo to lehké! Díky kolektivní pracovní smlouvě v té letecké společnosti, jsem mohl odejít do důchodu v 57 letech (t. č. již za osm let). V té době jsem měl plán prodat rodinný domek, koupit si malý byt v paneláku blízko Mexic-

Nádvoří novoměstského zámku. Foto: Jiří Hladík

Ve zkratce

• 30. května se v Praze uskutečnilo pravidelné zasedání republikového výboru SVOL. Jednání navázalo na skončený seminář „Lesnická politika a společenské funkce lesa“ pořádaný ve spolupráci s Podvýborem pro lesní a vodní hospodářství a potravinářství sněmovního zemědělského výboru. (Podrobnosti na str. 3.) Zklamání z nezájmu politiků o budoucí vývoj celého lesnického a dřevozpracujícího sektoru, demonstrovaného i poněkud symbolickou účastí poslanců na této akci, vystřídala pracovní diskuse výboru SVOL o aktuálním vývoji legislativy s vazbou na hospodaření v lese, především návrhu zákona o uvádění dřeva na trh, o výstupech Koordinační rady NLP II, aktuální situaci u PEFC ČR a na trhu se dřívím.

• 11. června proběhlo na Ministerstvu zemědělství vypořádání připomínek k návrhu zákona o uvádění dřeva na trh. Za SVOL se jednání zúčastnil dr. Flora a ing. Záruba. Proti navrhovanému znění podalo připomínky 26 subjektů, a to podobně jako SVOL především proti navrhované definici nezákonné těžby dřeva, rozšíření pravomocí České inspekce životního prostředí a zadržování či zabavování dřeva jakožto nově stanovenému sankčnímu opatření. Úprava definice není dle předkladatele návrhu zákona možná, neboť vychází z přímo platného nařízení EP a Rady č. 995/2012. Kompetence ČIŽP a institut zadržování a zabavování dřeva byly z návrhu zákona vypuštěny; návrh byl postoupen Legislativní radě vlády.

• 12. června se konal v Kostelci nad Černými lesy Sněm PEFC Česká republika. Výroční zasedání schválilo zprávu o činnosti sdružení za uplynulý rok, rozpočet na rok 2012 a změnu stanov. Nejvýznamnější aktivitou sdružení v loňském roce bylo dokončení revize standardů PEFC ČR. Nový certifikát o shodě revizované dokumentace s mezinárodními standardy PEFC platí od 25.4.2012 do 24.4.2017. V letošním roce bude jednou ze stěžejních aktivit PEFC ČR mediální prezentace systému, účast na veletrzích zaměřených na lesnickou tematiku a dokončení publikace lesnické pedagogiky pro druhý stupeň základních škol. Sněm přijal dva nové členy: Biosférickou rezervaci Dolní Morava, o. p. s. a Asociaci dřevozpracujících podniků. Novým předsedou PEFC ČR byl zvolen Ing. Josef Myslivec, který v současné době působící jako správce majetku Ing. Jerome Colloredo-Mannsfeld, Lesní a rybniční správa Zbiroh. Místopředsedy byli zvoleni: za Komoru zpracovatelů dřeva Ing. Miroslav Švec (ČAPLH), za Komoru vlastníků lesů Ing. Vladimír Krchov (LČR), za Komoru ostatních zájmových skupin Ing. Petr Najman (ČLS).

• Do meziresortního připomínkového řízení byl koncem června Ministerstvem životního prostředí předložen návrh nařízení vlády o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit. SVOL předložení nařízení vlády vítá, neboť již rok upozorňoval dotčené orgány na jeho absenci z hlediska implementace principu základní ochrany evropsky významných lokalit dle § 45c odst. 4 zákona o ochraně přírody v platném znění. K předloženému návrhu však předložil zásadní připomínky: požaduje zařadit do nařízení vlády i přesný zakres a popis hranic EVL, zpřehlednit a sjednotit vymezení kategorie ochrany v tabulce změn ve vztahu k předmětu ochrany EVL a v případě návrhu na vyhlášení nebo rozšíření ZCHÚ zdůvodnit, proč předmět ochrany vyžaduje pro udržení příznivého stavu přísnější ochranu než základní.

Bc. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Švarcsystém v lesnictví

Cílem semináře, který uspořádal SVOL ve spolupráci se Státním úřadem inspekce práce a za podpory Ministerstva zemědělství 2. května v Jihlavě, bylo seznámit majitele a správce obecních nebo soukromých lesů s novými povinnostmi zaměstnavatelů i zaměstnanců v pracovněprávních vztazích dle zákoníku práce a zákona o zaměstnanosti platnými od 1.1.2012 a povinnostmi při dodržování bezpečnosti práce osobami výdělečně činnými a zaměstnavateli při práci v lese.

Velký zájem účastníků semináře vyvolala především zákonem nově definovaná nelegální práce, úprava definice výkonu závislé práce a bezpodmínečná povinnost právnické nebo fyzické osoby mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu.

Zatímco do konce roku 2011 byl za nelegální práci považován výkon závislé práce fyzickou osobou bez pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy, od počátku letošního roku je jím výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah. Jednou z forem nelegální práce je i tzv. švarcsystém, kdy se ve skutečnosti jedná o pracovněprávní vztah zastřený jinou smlouvou, simulovaný obchodně právní vztah např. smlouvou o dílo, smlouvou mandátní, o obchodní zastoupení nebo o zprostředkování.

Jak uvedla Mgr. Dalimila Solnická, typickými skutečnostmi, které svědčí o výkonu závislé práce jsou: výhradně osobní výkon práce dodavatelem, výkon práce jménem zaměstnavatele, zákaz provádět práce pro jiného (konkurenční doložka), konkrétně stanovený časový rozsah výkonu práce „od-do“, pevně dohodnutá doba nebo počet hodin denně, týdne nebo měsíčně, jako místo plnění je sjednáno sídlo nebo provozovna objednatele, poskytování pracovních pomůcek nebo vybavení a využívání zázemí objednatele. O obchodním vztahu naopak svědčí tyto skutečnosti: podnikatelské riziko, odpovědnost dodavatele za kvalitu díla, za škodu, záruka za dílo, samostatnost dodavatele a relativní volnost co do způsobu, prostředků, místa a času realizace plnění, místo plnění převážně mimo sídlo objednatele, odměna závislá na rozsahu a kvalitě díla nebo poskytovaných služeb, bez náhrad za cestovné, dovolenou, pracovní neschopnost, prostoje atd. a plnění zakázek i pro jiné objednatele (dodavatel nemusí prokazovat, že pracuje i pro jiné objednatele, ale nesmí mu to být smlouvou zakázáno).

Protože realita provozu je velmi rozmanitá, neposuzuje SÚIP výše uvedené faktory odděleně, ale vždy každou situaci komplexně. I v rámci obchodního vztahu např. není vyloučena práce s dodaným materiálem (např. zalesňování sazenicemi objednavatele) a dle povahy práce může být sjednán i osobní výkon práce dodavatelem fyzickou osobou. Na druhé straně však skutečnost, že OSVČ fakturuje dvěma nebo třem osobám, nemění nic na faktu závislé práce, protože i zaměstnanec může mít 2 – 3 pracovní poměry. Protokol o předání pracoviště je doporučen z hlediska BOZP, ovšem z hlediska švarcsystému se nejedná o znak prokazující výkon nezávislé práce.

Co se týče bezpodmínečné povinnosti právnické nebo fyzické osoby mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (pracovní smlouvy, dohody o provedení práce, dohody o pracovní činnosti), byli účastníci semináře upozorněni na ustanovení zákona na ochranu osobních údajů a skutečnost, že případné uložení sankce za nesplnění povinnosti podléhá vždy správnímu řízení.

V části semináře věnované bezpečnosti práce seznámil Ing. Jiří Harazim účastníky

ky s vývojem pracovní úrazovosti v lesnictví v letech 2004-2011. Připomněl, že osoby samostatně výdělečně činné jsou ze zákona povinny zajistit při práci v lese bezpečnost a ochranu svého zdraví (vazba mezi § 12 a 13 zákona 309/2006 Sb., o dalších podmínkách bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a zákoníkem práce), zatímco zaměstnavatelé jsou povinni organizovat práci a stanovit pracovní postupy při těžbě dříví tak, aby na pracovišti byly dodržovány zásady bezpečného chování. Podle zjištění SÚIP byla většina pracovních úrazů při manuální těžbě dřeva způsobena zejména v důsledku nedodržení bezpečných pracovních postupů, a to především nízkým vedením hlavního řezu, nedostatečnou hloubkou směrového záseku a neponecháním nadořezu. Zvýšená kontrola pracovišť, kde probíhá těžba dříví, a osvětová kampaň úřadu bude proto pokračovat i v roce 2012.

Bc. Marie Růžková
tajemnice SVOL

MZD nebo přirozená druhová skladba?

Na jednání Koordinační Rady NLP II dne 19. června byly opakovaně projednávány návrhy expertní skupiny řešící Klíčovou akci 7.1., a to nahradit povinné procento vybraných melioračních a zpevňujících dřevin třicetiprocentním podílem dřevin přirozené druhové skladby (PDS). Jako typologický podklad pro stanovení přirozené i doporučené cílové druhové skladby byly použity tabulky PDS a CDS zpracované Plívou (1990).

Druhou zásadní navrhovanou změnou bylo sledování a vyhodnocování smíšenosti lesa v rámci vyšší jednotky rozdělení lesa, zpravidla dílce (u majetkově smíšených dílců porostu), a nikoliv jako doposud předpisem MZD dle jednotlivých porostních skupin.

Zejména tuto druhou z navrhovaných změn považují za velmi významnou a přínosnou. Její schválení by vyžadovalo změnu nejasného ustanovení § 24 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, který mezi závazná ustanovení LHP zařazuje i „minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu“. Podle předloženého návrhu by se stalo zvýšení podílu dřevin přirozené druhové skladby dlouhodobým úkolem (v krajních případech až celého obmytí) a přineslo by vlastníkově lesa resp. lesnímu hospodáři podstatně větší volnost v rozhodování, které dřeviny a v které fázi obnovy použije v jednotlivých porostních skupinách – vázán by byl pouze cílovým zastoupením dřevin v rámci každého dílce.

Rozšíření vybraných MZD o další dřeviny (včetně habru, břízy, jeřábu a podmíněné i modřínu) lze též vítat, návrh připouští do požadovaných 30% započíst i pětiprocentní podíl dřevin přimíšených (osika, jilm, třešeň, vrba a další) a v zásadě nebrání ani příměsí dřevin introdukovaných (douglaska, jedle obrovská, vejmutovka, dub červený, ořešák černý).

Tento přístup rozšiřuje rovněž prostor k rozhodování lesního hospodáře bez nezbytných žádostí k orgánům státní správy o povolení výjimek z ustanovení zákona. Pokud by se podařilo dosáhnout určitých úprav v cílové dřevinné skladbě ve prospěch ekonomicky žádoucích dřevin (především ve 4. a 5. vegetačním stupni), popřípadě i korekcí v přirozené druhové skladbě (kterou v některých případech považují za neprokázanou a hypotetickou), byla by pro naši práci možnost využívání navrženého systému značným přínosem. Neobával bych se ani navrženého omezení monokultur – maximálního 70% zastoupení jedné dřeviny v rámci dílce (s výjimkami pro smrk v nejvyšších vegetačních stupních, stanoviště borová a buková). Na celé řadě SLT, kde dnes smrkové porosty převažují, se připouští až 5% příměs

modřínu, douglasky či jedle obrovské, která by negativně neovlivnila produkci a přispěla ke zvýšení stability porostů. Je věcí dalšího jednání, v kterých hospodářských souborech by bylo možno tento podíl introdukovaných (a zčásti již domestikovaných) dřevin odečíst od požadovaných 30% PDS.

Tento návrh počítá i s tím, že by byl využit jako podklad pro přiznání dotací. Podpora zalesňování hlavními dřevinami PDS by v zásadě zůstala zachována (s výjimkou smrku a borovice) a v omezené výši přiznána i za zalesnění stanovištně vhodnými dřevinami přimíšenými. Podporu za zajištění kultur, které je v přirozeně obnovovaných porostech a zejména při uplatnění výběrných principů hospodaření obtížné uchopitelné a téměř nekontrolovatelné, navrhuje nahradit dotací za zvýšení podílu dřevin PDS v jednotlivých dílcích, vyhodnocené vždy po deseti letech při obnově lesního hospodářského plánu. Toto porovnání vývoje podílu PDS v dílcích v desetiletých intervalech by bylo řešeno doplněním programů na zpracování LHP. I když nelze vyloučit určité nepřesnosti vyplývající z nestejného přístupu zařizovatelů k popisu porostů, považuji návrh za vhodný ukazatel postupného vývoje druhové skladby lesa a tím i za přijatelný podklad finanční podpory.

Podle mého názoru je předložený návrh legislativních změn směřujících k úpravě budoucí druhové skladby našich lesů krok správným směrem. Koordinační rada se však ani po delší diskuzi nedohodla na jeho doporučení a přijetí, zcela odmítavě stanovisko zaujal zástupce státního podniku LČR, hájící současný stav, tj. stanovení povinného procenta MZD při obnově porostu. Rovněž představitel ministerstva životního prostředí změnu tohoto závazného ustanovení LHP nepřipouštěl. Je pravdou, že navrhované změny by zasáhly poměrně významně do současné legislativy i praxe. Bohužel jsou předkládány až v závěrečné fázi jednání Koordinační rady o implementaci NLP II, čímž se dostávají do rozporu s jinými, již schválenými závěry a doporučeními. Nicméně doufám, že při zpracování věcného záměru nového lesního zákona tyto návrhy nezapadnou a jejich hlavní myšlenky – náhrada MZD dřevinami přirozené druhové skladby a sledování smíšenosti lesa za delší časové období a v rámci vyšších, trvalých jednotek rozdělení lesa, budou využity.

Ing. Ctibor Záruba
odborný poradce SVOL

Mladí lidé v evropských lesích YPEF 2012

Dne 16. května 2012 se v Meksce českého lesnictví, v Kostelci nad Černými lesy, uskutečnilo národní kolo soutěže Young People in European Forests (YPEF) 2012, svého typu „lesnické olympiády“. Navazovalo na regionální kola, pořádaná lesnickými středními školami v Hranicích, Písku, Trutnově a Žluticích, vítězné družstvo pak bude Českou republiku reprezentovat na kole mezinárodním.

Jedná se o novou aktivitu, zahájenou z iniciativy skupiny pracovníků polských státních lesů a polské Společnosti přátel lesa. Cílem je zlepšit povědomí zejména mládeže, ale i celé společnosti, o významu lesů a zdůraznit význam lesnictví v současné době. Byly osloveny partnerské instituce v dalších zemích Evropy. Asi 20 zemí tak bylo zastoupeno na prvním jednání na podzim 2009 v polském Goluchově. První kolo se přes všechny problémy spojené s organizací a s financováním uskutečnilo s maximální podporou polských státních lesů v letech 2010/2011.

pokračování na str. 5. »

Organizace národních kol, tedy výběr družstva, které ji má reprezentovat, je cele v kompetenci jednotlivé země. V roce 2011 tento úkol v České republice zastalo SVOL, především díky aktivitě Ing. Stanislava Janského. Vzhledem k velice omezenému časovému intervalu koordinační skupina, složená se zástupců SVOL, Sdružení lesních pedagogů a zástupců MZe ČR doporučila národní kolo soutěže YPEF spojit provizorně s Národním kolem Ekologické olympiády, která byla po dohodě s vedením ČSMOP (složka ČSOP) vyhlášena na téma Lesní ekosystémy. Pořadatelem Národního kola byla ZO ČSOP Ekocentrum Spálené Poříčí a Správa veřejného statku města Plzně – oddělení městských lesů. Soutěž proběhla na vysoké úrovni a vítězné družstvo z Gymnázia Jírovcova České Budějovice obsadilo v mezinárodní soutěži 4. místo.

Na podzim 2011 byla svolána koordinační schůzka zástupců MZe, SVOL, ČLS, ÚHÚL (lesní pedagogika), středních a vysokých lesnických škol, kde byla diskutována možnost organizačního a finančního zajištění soutěže v dalším období již jako soutěže ryze lesnické. Jako nejvhodnější

pořadatel (koordinátor) byla zvolena ČLS. Z finančních důvodů byla uskutečněna maximálně úsporná varianta: regionální kola uspořádaly střední lesnické školy (Hranice, Písek, Trutnov, Žlutice), národní kolo pak Fakulta lesnická s dřevařská ČZU v Praze. Všem účastníkům patří uznání za prokázané znalosti, všem organizátorům pak patří dík za práci spojenou s uspořádáním regionálních kol i kola národního. Fakultě lesnické a dřevařské ČZU v Praze a Vojenským lesům a statkům s. p. pak i za finanční pomoc s pořádáním soutěží. Vítězné družstvo, ze SLŠ Hranice, snad bude moci s pomocí MZe reprezentovat Českou republiku na mezinárodní soutěži YPEF v Estonsku v září tohoto roku. Do dalších let nelze než přát nové lesnické soutěži hodně zdaru a ze strany i dalších lesnických institucí trochu větší zájem a podporu. Jako iniciativa podporující zájem o lesnictví mimo vlastní obor a především mezi mladými lidmi si to plně zaslouží.

Za národní výbor soutěže YPEF předseďa Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc., FLD ČZU v Praze

Podrobnosti o soutěži jsou uvedeny na www.ypef.eu, www.ypef.cz

Vítězné družstvo, které bude reprezentovat ČR v Estonsku. Foto: Ing. Vít Skála

Z regionů

• Vysočina

Ve dnech 10. – 11. května zorganizovalo vedení regionu Vysočina pro své členy exkurzi do Jeseníků, a to na lesní majetek spravovaný státním podnikem Lesy ČR, Lesní správou Javorník. Součástí programu byla návštěva přečerpávací hydroelektrárny Dlouhé Stráně a prohlídka zámku v Bruntále.

• Severočeský

5. června se uskutečnila letos již druhá členská schůze Severočeského regionu SVOL. Nový předseda regionu ing. Válek seznámil přítomné s připravovaným návrhem zákona o dřevu a připomínkami SVOL, novelizací zákona 172/91 Sb. a situací ve společném obchodu. Diskutovalo se také o absenci státní lesnické politiky, přípravě věcného záměru nového zákona o lesích, nedokončeném NLP II, přípravě dotačních pravidel Programu rozvoje venkova na období po roce 2014, přípravě nového dotačního programu Ústeckého kraje a zapojení člena SVOL do zemědělského výboru kraje. Posledními dvěma úkoly byla pověřena komise ve složení ing. Vohralík, ing. Filip, p. Rokos. Regionální schůze se zabývala také doporučeními z květnového semináře SVOL zaměřeného na výkon nelegální práce. Na příští rok plánuje region exkurzi u Saských státních lesů a lesů města Žitava.

• Plzeňský

Švarcsystém, bezpečnost práce v lesnictví, příspěvky na hospodaření v lesích, dotace do lesů spolufinancované EU a dopady novely zákona č. 172/91 byly také na pořadu jednání členské schůze Plzeňského regionu SVOL 20. června v Tachově. V červnu připravil region pro své členy dvě sportovní utkání „Sušický pohár v malé kopané“ a střelby na asfaltové terče ve sportovním areálu střelnice v Ústalči. Obě akce pomáhaly organizačně zajistit Městské lesy Kolinec. V letošním roce uskuteční region střelecký závod o putovní pohár „Memoriál Miroslava Drozdy“ na střelnici MS Tlumačov v Pelechách a tři akce v rámci lesní pedagogiky, na nichž se finančně spolupodílí Plzeňský kraj.

• Východočeský

Východočeská organizace SVOL byla garantem odborného semináře pořádaného s podporou Ministerstva zemědělství ve dnech 20. – 21. července, který se konal na jihu Čech. V rámci prvního bloku semináře s názvem „Šumava – drahý experiment s lesy“ probíhaly přednášky a diskuse na téma dopadů NP Šumava na hospodaření v lesích nestátních vlastníků a na rozvoj regionu a život jeho obyvatel. Součástí semináře byla exkurze po městských lesích Kašperských hor. Ústředním tématem druhého bloku semináře byla efektivita správy obecního majetku vlastní organizací a exkurze po provozech firmy Lesy a rybníky města České Budějovice.

Právní poradna

Zákon č. 173/12 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, stanovuje obcím, jež nemají svůj historický nemovitý majetek, který na obec přešel podle § 1, 2, 2a nebo § 2b tohoto zákona, dosud zapsán v katastru nemovitostí povinnost učinit tak nejpozději do 31. března 2013. Pokud tak obec neučiní, vlastnické právo přechází na stát.

Jaké listiny musí obec pro zápis nabytí vlastnictví obce katastrálnímu úřadu předložit? Je nutné předložit geometrické plány zaměřující polohu původních obecních parcel ve zjednodušené evidenci vůči stavu katastru nemovitostí? Co dělat, když katastrální úřad návrh na zápis vlastnického práva zamítne?

V první řadě považuji za vhodné poněkud korigovat úvodní konstatování tazatele, že obce mají podle zákona č. 173/2012 Sb. **povinnost zapsat majetek**, který na ně přešel podle ustanovení § 1, 2, 2a nebo § 2b zákona č. 172/1991 Sb., do 31.3.2013 do katastru nemovitostí, jinak dojde k přechodu na stát. **Toto konstatování není pravdivé.** Změna, kterou zákon č. 173/2012 v souvislosti se stanovením lhůty do 31.3.2012 představuje, spočívá totiž v tom, že § 8 zákona č. 172/1991 Sb., který měl až do účinnosti zákona č. 173/2012 Sb. toto znění („Obce jsou povinny do jednoho roku po nabytí vlastnictví k nemovitým věcem podle tohoto zákona učinit návrh příslušnému středisku geodézie na zápis těchto nemovitých věcí do evidence nemovitostí“), má nyní následující podobu (uvádím pouze odstavce 1, odstavec 2 není pro účely této odpovědi významný): „Pokud vlastnické právo, které na obec přešlo podle § 1, 2, 2a nebo § 2b tohoto zákona, není dosud zapsáno v katastru nemovitostí, **je obec povinna nejpozději do 31. března 2013 uplatnit návrh vůči katastrálnímu úřadu, nebo podat žalobu na určení vlastnického práva u soudu.** Nesplní-li obec tuto svou povinnost, považuje se den 1. dubna 2013 za den přechodu vlastnického práva na stát.“)

Nový text § 8 je reakcí na skutečnost, že některé obce svou povinnost podle § 8 zákona v původním znění neplnily a zápisu do katastru nemovitostí se domáhaly až po uplynutí celé řady let ode dne nabytí vlastnictví, což vedlo ke vzniku právní nejistoty a množování právních sporů. Aby tomu bylo zabráněno, zákon č. 173/2012 Sb. povinnost navrhnout zápis do katastru nemovitostí poněkud zpříšňuje, protože stanoví pevné datum (31. 3. 2013), do kterého obce musí návrh na zápis svého majetku do katastru u příslušného katastrálního úřadu podat, nebo do kterého musí podat určovací žalobu. Teprve pokud ve stanovené lhůtě neučiní žádný z těchto úkonů, nastupuje právní domněnka, že majetek přešel zpět na stát.

Z citovaných ustanovení tedy jednoznačně vyplývá, že své povinnosti obce dostojí a účinky právní domněnky zpětného přechodu majetku na stát odvrátí v případě, že nejpozději 31. 3. 2013 navrhnou místně příslušnému katastru nemovitostí, aby vlastnické právo obce vůči majetku, který na obec přešel, zapsal. Návrh vyjma požadavku na splnění obecných náležitostí podání vyplývajícího z § 37 správního řádu nemá zákonem předepsanou formu (k tomu rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 10 Ca 13/99 - 27 „*Návrh na zápis vlastnického práva obce k majetku, který na obec přešel podle zákona ČNR č. 172/1991 Sb., do katastru nemovitostí, není nikterak formalizován.*“). Rovněž je zřejmé, že k odvrácení účinků domněnky o zpětném přechodu vlastnického práva na stát není tedy třeba, aby do 31.3.2013 k zápisu vlastnického práva obce do katastru nemovitostí skutečně

došlo - takovou podmínku nelze z textu zákona č. 173/2012 Sb. dovodit. Účinky právní domněnky zpětného přechodu na stát budou návrhem podaným u KÚ odvráceny i v případě, že katastrální úřad záznam neprovede a listiny, na jejichž základě se obec záznamu vlastnického práva domáhala, vrátí zpět; pak se ovšem obec zápisu do katastru nemovitostí musí domáhat soudní cestou, která je popsána níže. Účelem ustanovení § 8 zákona v novém znění je přimět obce, které se domnívají, že na ně majetek podle ustanovení § 1, 2, 2a nebo 2b zákona č. 172/1991 Sb. přešel, aby toto své domněnky kvalifikovaným způsobem projevily vůči katastrálnímu úřadu nebo soudu (který je povinen katastrální úřady o sporu informovat).

Lze tak uzavřít, že povinnost navrhnout katastrálnímu úřadu zápis vlastnického práva, vyplývající z § 8, odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb., je součástí tohoto zákona od samého počátku, zákonem č. 173/2012 Sb. byly do zákona č. 172/1991 Sb. výslovně zařazeny pouze negativní dopady případné nečinnosti obce v souladu se zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, tj. „*práva náleží jen těm, kdo o ně pečují*“. Nečinnost obce při plnění povinnosti přitom mohla mít po obec negativní dopady již za účinnosti § 8 ve znění před novelou 173/2012 Sb., neboť mohla mít za následek např. vydržení majetku ze strany státu, což potvrzuje i rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 3822/2008 : „*Zákon č. 172/1991 Sb., upravující obecní restituční (přechod vymezených věcí na obec od státu), není statickou normou, zajišťující obcím jejich vlastnictví „automaticky“ navždy. Ustanovení § 8 zákona o povinnosti obce podat do jednoho roku od nabytí vlastnictví návrh na záznam vlastnictví k věcem do katastru zajistě nezakotvuje prekluzivní lhůtu, jde jen o povinnost pořádkové povahy. To však neznamená, že tu absentuje dynamický aspekt právní stránky věci; je nutné brát v úvahu, jaké právní úkony a s jakými důsledky se udály od 24. 5. 1991 (účinnost zákona č. 172/1991 Sb.) dále. V následujícím období mohly být založeny zcela nové vlastnické vztahy k věcem, které byly předtím považovány ex lege k datu účinnosti zákona o obecních restitucích za znovunabyté obecní vlastnictví. Nelze opomenout ani časový faktor – tedy dobu, jež uplynula od zákonem konstruovaného přechodu věcí ze státu na obec. Nerealizuje-li obec svá vlastnická práva, „nehlásí-li se“ po delší dobu ke svým oprávněním, pak jakékoli pozdější uplatnění tvrzeného restitučního nároku může vážně a v důsledcích nepříjemně působit proti právům třetích osob, opírajících se o zesílenou právní jistotu v mezidobí.*“

Uvedené platí i přesto, že lhůta jednoho roku stanovená v § 8 zákona č. 172/1991 Sb. v dosavadním znění byla podle rozhodovací praxe soudů pouze lhůtou pořádkovou - k tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. z. 30 Cdo 2232/2000 („*K přechodu určitého majetku České republiky na základě zákona č. 172/1991 Sb. do vlastnictví obcí došlo ex lege ke dni 24. května 1991. Podle § 8 zákona č. 172/1991 Sb. byly obce povinny do jednoho roku od nabytí vlastnictví k nemovitým věcem podle tohoto zákona učinit návrh na zápis těchto nemovitých věcí do evidence nemovitostí, přičemž tato lhůta je pouze lhůtou pořádkovou a vlastní zápis vlastnického práva do evidence nemovitostí (dnes do katastru nemovitostí), k jehož přechodu na obec došlo ex lege k uvedenému dni, má tedy účinky deklaratorní.*“) či usnesení téhož soudu sp. zn. 28 Cdo 2486/2008 („*Podle § 8 zákona č. 172/1991 Sb. byly obce povinny do jednoho roku od nabytí vlastnictví k nemovitým věcem podle tohoto zákona učinit návrh na zápis těchto nemovitých věcí do evidence nemovitostí, přičemž tato lhůta je pouze lhůtou pořádkovou a vlastní zápis vlastnického práva do evidence nemovitostí (dnes do katastru nemovitostí), k jehož přecho-*

du na obce došlo ex lege k uvedenému dni, má tedy účinky deklaratorní. Uplatnění nároku na určení vlastnického práva pak nemůže být ani považováno za výkon práva v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů“.)

Po obsáhlejším úvodu k vlastní odpovědi:

Jaké listiny musí obec pro zápis nabytí vlastnictví obce katastrálnímu úřadu předložit? Přijetím zákona č. 173/2012 Sb. nedošlo k žádné změně v rozsahu či skladbě listin, kterými obce prokazovaly vznik svého vlastnického práva podle § 1, 2, 2a a 2b zákona č. 172/1991 Sb. za jeho dosavadního znění. Vlastnické právo se tak i nadále prokazuje stejnými listinami, kterými se v případě přechodu podle § 1 a 2 zákona prokazuje již od 24.5.1992, v případě přechodu podle § 2a a 2b zákona pak od 1.7.2000. Položená otázka je ve svém obsahu nesmírně široká a nemožňuje sestavení odpovědi v podobě jakéhosi uzavřeného výčtu dokumentů, jejichž předložení zajistí obci vždy a za všech okolností bezproblémový zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí. Určení, kterými listinami přechod vlastnického práva na obec prokázat, pak bude vždy záležet na okolnostech každého jednotlivého případu. Navíc platí, že závěr o přechodu vlastnického práva na obec podle § 1, 2, 2a a 2b zákona č. 172/1991 Sb., (což jsou v podstatě všechna ustanovení zákona č. 172/1991 Sb., na jejichž základě vlastnické právo na obce podle dosavadní právní úpravy mohlo přejít) je vždy výsledkem určitého hodnocení, jehož výsledek bez ohledu na typ řízení, v němž je prováděno (tj. bez ohledu na to, zda jde o řízení před soudem nebo před katastrálním úřadem), nelze nikdy zcela jednoznačně presumovat.

V případě přechodu vlastnictví podle § 1 zákona č. 172/1991 Sb. musí být podle nálezu Ústavního soudu ze dne 29.11.1996 sp. zn. IV. ÚS 185/96 prokázáno, že došlo ke kumulativnímu splnění tří podmínek stanovených v § 1 odst. 1, tj. že šlo o majetek, který ve stanovené době náležel České republice, ke stanovenému dni k němu měl právo hospodaření právní předchůdce obce a konečně, že s tímto majetkem tento předchůdce také hospodařil. Z hlediska listinných důkazů k prokázání skutečnosti, že šlo o majetek, který ve stanovené době náležel České republice a ke stanovenému dni k němu měl právo hospodaření právní předchůdce obce, budou významné především výpisy z evidence nemovitostí, popř. z katastru nemovitostí (kde bylo právo hospodaření uváděno), dále hospodářské smlouvy uzavřené podle 68 ve spojení s § 347 hospodářského zákoníku, jimiž právní předchůdci obcí, tedy místní a městské národní výbory ve smyslu § 68 zákona č. 367/1990 Sb. právo hospodaření nabyly, zakládací dokumenty organizací, které vykonávaly právo hospodaření, seznamy majetku, k nimž měly městské a místní národní výbory jako právní předchůdci obcí právo hospodařit, popř. jiné majetkové evidence, smlouvy o výstavbě, kolaudační rozhodnutí, rozsudky soudů a státních arbitráží, kupní a darovací smlouvy, uzavřené místními a městskými národními výbory apod. K provedení důkazu, že s majetkem právní předchůdce obce skutečně hospodařil, pak vedle listin uvedených shora mohou sloužit veškeré listiny prokazující fyzický výkon práva hospodaření, tedy smlouvy s dodavateli udržovacích služeb, pracovní smlouvy a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, u nichž z druhu práce lze dovodit souvislost s výkonem práva hospodaření, atd.

V případě přechodu vlastnictví podle § 2 zákona č. 172/1991 Sb., tedy u tzv. historického majetku obcí, budou důkazními listinami nejčastěji pozemkové knihy, mohou to být rozhodnutí pozemkových úřadů o přidělu půdy vydaná před rokem

1939 podle tzv. přidělového zákona (zákon č. 81/1920 Sb.) v rámci tzv. první pozemkové reformy (k tomu je vhodné poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.4.2004 sp. zn. 22 Cdo 2367/2002 s právní větou „K přechodu vlastnictví přidělem podle zákona č. 81/1920 Sb., o přidělu zabrané půdy (přidělový zákon), docházelo již rozhodnutím pozemkového úřadu, intabulace nebylo třeba“), mohou to být též rozhodnutí o přidělu či grafické přiděly vydané v roce 1945 a později, na jejichž základě obce nabyly vlastnické právo před 31.12.1949, listiny prokazující vydržení majetku ze strany obce (podle tehdy platné právní úpravy, tedy obecného zákoníku občanského, činila vydržecí doba v případě nemovitostí 30 let, na rozdíl od dnešních 10 let) a další listiny dokládající existenci vlastnického práva obce ke dni 31.12.1949.

Na rozdíl od § 1 a 2 zákona č. 172/1991 Sb., které žádný výčet listin, jimiž by bylo možno přechod vlastnictví na obec prokázat, neobsahují, je v ustanovení § 2a, týkajícím se přechodu vlastnického práva k majetku, který byl obcím přidělen jako přidělcům rozhodnutím příslušného státního orgánu o přidělu vydaným podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. nebo dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. nebo dekretu prezidenta republiky č. 28/1945 Sb., nebo byl vydán obcím podle zákona č. 142/1947 Sb., o revizi první pozemkové reformy, nebo podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě), popř. byl schválen příslušným státním orgánem pro obec jako přidělcem přidělovým plánem podle dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., obsažen alespoň demonstrativní výčet listin použitelných jako důkaz skutečnosti, že podmínky přechodu vlastnictví na obec byly splněny. Tento demonstrativní výčet je obsažen v § 2a, odst. 3 zákona č. 172/1991 Sb., podle kterého „Obce prokáží existenci přidělu podle odstavce 1 zejména

- a) vydanou přidělovou listinou svědčící obci nebo příslušnému národnímu výboru působícímu na území obce,
- b) schváleným přidělovým plánem, nebo
- c) schváleným grafickým přidělovým plánem.“

V § 2a, odst. 4 zákona je dokonce obsaženo pravidlo, podle kterého nelze-li přidělit shora zmíněnými listinami, považuje se za doklad o přidělu listina vyhotovená příslušným státním orgánem s uvedením jedacího čísla přidělového rozhodnutí, je-li z ní zřejmý rozsah přidělu i přidělce. Příděl tedy lze prokázat v zásadě jakoukoliv listinou splňující tyto podmínky:

- a) byla vyhotovena příslušným státním orgánem,
- b) je na ní uvedeno jedací číslo přidělového rozhodnutí,
- c) je z ní zřejmá identita přidělce,
- d) je z ní zřejmý rozsah přidělu.

Listiny k prokázání přechodu vlastnického práva na lesní družstva obcí podle § 2b zákona se pak shodují s výčtem uvedeným shora pro případ přechodu podle § 2 a § 2a zákona č. 172/1991 Sb., s tím, že bylo-li lesní družstvo obcí vlastníkem znovunabývaného majetku již ke dni 31.12.1949, bude se postupovat podle § 2, zatímco v případě majetku nabytého přidělem, který nebyl před 31.12.1949 dokončen, tj. lesní družstvo se před 31.12.1949 nestalo vlastníkem nabývaného majetku, půjde o listiny zmíněné ve výkladu k § 2a zákona.

Je nutné předložit geometrické plány zaměřující polohu původních obecních parcel ve zjednodušené evidenci vůči stavu katastru nemovitostí?

Ze žádného ustanovení zákona č. 172/1991 Sb., a to ani před novelou provedenou zákonem č. 173/2012 Sb., ani po ní, nevypývá, že by podmínkou zápisu vlastnického práva obce do katastru nemovitostí bylo předložení geometrického plánu zaměřujícího polohu původních obecních parcel ve zjednodušené evidenci vůči stavu katastru nemovitostí. Je ovšem

zřejmé, že v situacích, kdy v mezidobí od ztráty vlastnického práva k historickému majetku obce, popř. od vydání rozhodnutí o přidělu či jiného přidělového aktu do současné doby došlo ke změně v číslování parcel a jejich polohového určení, je nutno dřívější stav identifikovat se stavem současným. Takovou identifikaci dřívějšího stavu se stavem současným je nutno provést i s ohledem na potřebu formulovat žádost o záznam vlastnického práva obce určité srozumitelně, tedy tak, aby se vztahovala k pozemkům a stavbám, které jsou předmětem evidence v katastru nemovitostí ke dni podání žádosti. Nelze však učinit závěr, že takovouto identifikaci lze v žádosti provést jedine geometrickým plánem a už vůbec nelze ze zákona č. 172/1991 Sb. učinit závěr, že by zákonou povinnost k předložení geometrického plánu měla žádatel obce.

Co dělat, když katastrální úřad návrh na zápis vlastnického práva zamítne?

Vlastnické právo, které obce nabyly podle zákona č. 172/1991 Sb., je do katastru nemovitostí zapisováno formou záznamu podle § 7 a násl. zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických z jiných věcných práv k nemovitostem, neboť jde o právo, které vzniklo ze zákona. Záznam vlastnického práva se uskutečňuje na základě listin vyhotovených státními orgány a jiných listin, které podle zvláštních předpisů potvrzují nebo osvědčují právní vztahy, a probíhá mimo rámec správního řízení s tím, že katastrální úřad buď požadovaný záznam provede, nebo žadatelem předložené listiny bez provedení záznamu vrátí žadateli zpět (§ 8, odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb.). Obrana v případě, že katastrální úřad záznam vlastnického práva obce neprovede a listiny vrátí zpět, je možná pouze před soudními orgány, a to v podobě žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s. Tato možnost byla soudními orgány postavena najisto teprve v nedávné době, a to konkrétně usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, čj. 7 Aps 3/2008 – 98, podle kterého výslovně platí, že „soudní ochrany proti provedení či neprovedení záznamu do katastru nemovitostí podle § 7 a § 8 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, se lze ve správním soudnictví domáhat v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s.“ Nejvyšší správní soud v předmětném usnesení významně zpochybňuje správnost dosavadních postupů, kdy za možnost nápravy v případě neprovedení záznamu vlastnického práva (mnohdy dokonce za možnost jedinou) je (často i na doporučení samotných katastrálních úřadů) označována žaloba na určení vlastnického práva směřující proti osobě, která je v katastru nemovitostí zapsána jako aktuální vlastník. Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem se podává u krajského soudu místně příslušného podle sídla katastrálního úřadu, který záznam vlastnického práva neprovedl, a to do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu, nejpozději však do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo. Soudní poplatek za podání žaloby činí 2.000 Kč.

Z § 8, odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb. ve znění zákona č. 173/2012 Sb. („Pokud vlastnické právo, které na obec přešlo podle § 1, 2, 2a nebo § 2b tohoto zákona, není dosud zapsáno v katastru nemovitostí, je obec povinna nejpozději do 31. března 2013 uplatnit návrh vůči katastrálnímu úřadu, nebo podat žalobu na určení vlastnického práva u soudu. Nesplní-li obec tuto svou povinnost, považuje se den 1. dubna 2013 za den přechodu vlastnického práva na stát“) lze dovodit, že obec může namísto návrhu na provedení záznamu v katastru nemovitostí (jako v zásadě rovnocennou možnost) podat žalobu na určení vlastnictví proti osobě, která je v katastru nemovitostí zapsána jako

vlastník. Aby byla objasněna vazba tohoto ustanovení na shora popsanou kritiku, kterou k institutu určovací žaloby v případě zápisu práva záznamem podle §§ 7 a 8 zákona č. 265/1992 Sb. vyslovil Nejvyšší správní soud, budiž poznamenáno, že v tomto případě jde o podání žaloby na určení vlastnictví **namísto podání návrhu na provedení záznamu v katastru nemovitostí**, nikoliv o podání určovací žaloby jako opravného prostředku sui generis proti neprovedení záznamu katastrálním úřadem, jak má na mysli Nejvyšší správní soud. Katastrální úřad by po skončení soudního řízení vlastnické právo obce zapsal sice rovněž záznamem, při něm by však vlastnické právo zapisoval na základě pravomocného rozsudku soudu, kterým by bylo určeno, že vlastníkem sporných nemovitostí je obec, nikoliv na základě listin prokazujících, že nastaly skutečnosti popsané v §§ 1, 2, 2a, 2b či 2c zákona č. 172/1991 Sb. Žaloba na určení vlastnictví se podává u okresního soudu příslušného podle místa, kde se sporné nemovitosti nachází. Podání žaloby je limitováno datem 31.3.2013, soudní poplatek činí 5.000 Kč za každou nemovitost, za jednu nemovitost se však pokládají všechny nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí na jednom listu vlastnictví.

Není samozřejmě vyloučeno současné využití obou možností, tedy podání návrhu u katastrálního úřadu a současně i určovací žaloby, a to nejlépe v takovém načasování, že by nejprve byl podán návrh na zápis vlastnického práva u katastrálního úřadu a teprve v případě neúspěchu, tj. v případě vrácení listin bez provedení záznamu, by byla podána žaloba na určení vlastnictví a současně i žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podle § 80 s. ř. s.

Odpovědi zpracoval:
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Advokátní kancelář
Pásek, Honěk a partneři
Mendelova univerzita v Brně

Rakouské lesnické dny

Ve dnech 23. - 25. května se konala v rakouském Burgenlandu v obci Raiding, ležící v těsné blízkosti maďarských hranic a města Sopron, lesnická konference s mottem „Multifunkčnost lesů u konce?“ a podtitulem „Vše na jedné ploše, nebo jedna plocha pro všechny?“. Konferenci pořádal Österreichischer Forstverein (Rakouský lesnický spolek).

První den zasedala odborná komise a celorepublikový výbor Rakouského lesnického spolku. Hlavní jednání delegátů konference zahájily 24. května lovecké fanfáry v koncertním sále Lisztzentrum Raiding. Účast byla vysoká, v seznamu účastníků bylo uvedeno 438 jmen, včetně dvou zástupců SVOL, a to Ing. Josefa Vovesného a Ing. Petra Jelínka. Jednání se zúčastnili hosté ze Slovenska, Maďarska, Slovinska a Německa. Čestným hostem konference byl rakouský ministr pro zemědělství a životní prostředí Dipl. Ing. Niki Berlakovich. Oba zástupci SVOL marně vzpomínali, kdy byl na jednání pořádaném SVOL přítomen český ministr zemědělství, přičemž rakouským kolegům lze závidět nejen pouhou přítomností odvětvového ministra, ale podle jejich vyjádření i jeho opravdovou podporu vlastníků lesů.

Jednání zahájil předseda Lesnického spolku Burgenland Dipl. Ing. Berger a předseda Rakouského lesnického spolku Dipl. Ing. Wohlmacher. Poté následovaly odborné přednášky celé řady lesnických odborníků z Rakouska, Německa, EU a IU-

pokračování na str. 7. »

FRO (Mezinárodní unie lesnických výzkumných organizací).

Dr. Elisabeth Johann (IUFRO) se zabývala historickým vývojem pohledu na multifunkčnost lesa s tím, že do r. 1850 bylo hlavním úkolem lesního hospodářství uspokojovat potřebu paliva pro společnost, postupně zejména po roce 1950 nabývalo na významu víceúčelové využití lesů a od roku 1995 jsou před hospodářskou funkcí lesů často upřednostňovány jejich ostatní funkce. Ernst Schulte z Generálního ředitelství Evropské komise pro životní prostředí uvedl, že v Rakousku je 17,5% výměry lesů zařazeno do soustavy Natura 2000 a jsou připraveny návrhy na zařazení dalších lesních ploch. Dipl. Ing. A. Buck (IUFRO) se zabýval ve svém vystoupení vývojem ploch plantáží a ochranných lesů ve světě. Po obědě následovala přednáška Ing. Mag. Grieshofera z Ministerstva pro zemědělství a ŽP, který se věnoval prostorovému plánování lesních porostů. Dále vystoupil prof. Dieter z Institutu pro ekonomiku lesního hospodářství s přednáškou na téma Multifunkčnost lesů z pohledu státu. Dipl. Ing. Josef Fuchs ze Zemského lesního ředitelství se zabýval otázkou vztahu lovu a multifunkčnosti lesů.

Raidingská deklarace

Účastníci konference jednomyslně schválili deklaraci s názvem Multifunkční obhospodařování lesů a nová velkoplošná chráněná území, kterou předali panu ministrowi Berlakovichovi. V deklaraci jsou jasně stanoveny požadavky, za kterých je možné vytvářet nová chráněná území, ale i to, jak přispěje lesní hospodářství k dosažení cíle, jímž je plnění požadavků společnosti na multifunkčnost lesů. Citují:

- „Potřeby multifunkčního obhospodařování lesů budou bezvýhradně uznávány a vlastnická práva budou plně respektována
- Úspěšné multifunkční obhospodařování lesů a výkonnost dřevařského sektoru bude nejen uchována, ale i výrazně posílena
- Při hodnocení dopadů a následků nově zařazovaných chráněných ploch lesů musí být zohledněny nejrůznější zájmy společnosti, nejen zájem ochrany přírody
- Proces ochrany na každé ploše vyžaduje velkou pozornost, za jakým účelem je pod ochranu zařazován a musí být zajiště-

no, že v okolí chráněných ploch nedojde k žádným následným škodám (např. kůrovcem)

- Vznikající síť přírodních rezervací musí být vybudována tak, aby pro každý lesní typ byla v každém biogeografickém regionu minimálně jedna rezervace
- Vznikající platforma „Lesní dialog“ se širokou účastí vlastníků musí být více využívána.“

V další části deklarace se poukazuje zejména na neustále stoupající požadavky na lesní hospodářství, které jsou však mnohdy značně rozporuplné, přičemž potřebného stupně ochrany lze dosáhnout běžně používanými lesnickými opatřeními. Důrazně je zde upozorňováno na skutečnost, že lesní hospodářství svým zodpovědným přístupem naplňuje principy multifunkčního hospodaření již po mnoho desetiletí a že je spolu s dřevařským sektorem významnou součástí celého národního hospodářství, zaměstnavatelem i dodavatelem řady výrobků a v neposlední řadě i významným dodavatelem zdrojů obnovitelné energie. Proto snahy o vyřazování dalších a dalších ploch mimo dřevní produkci musí být pečlivě zvažovány. Odborné exkurze

Třetí den konference byl věnován exkurzím. Pořadatelé připravili šest exkurzních tras, z nichž jednu pořádal Lesní spolek Burgenland, dvě byly organizovány na majetku knížete Esterházyho, jedna u Urbariátu Neckenmarkt, další se konala na území Národního parku Nezdské jezero a jedna na území Maďarska v oblasti lesů lesnické fakulty v okolí města Sopron. Zástupci SVOL absolvovali exkurzi u knížete Esterházyho a na majetku Urbariátu Neckenmarkt. *(Podrobnosti na str. 8.)*

Postavení vlastníků lesů v Rakousku

Z průběhu celého jednání vyplynulo, že soukromí vlastníci lesů v Rakousku mají mnohem silnější pozici vůči státním orgánům než je tomu v ČR, vyplývá to jednak z vysokého podílu soukromých lesů na celkové výměře lesů v Rakousku, dále z trvale nastavených, nepřerušovaných vlastnických vztahů i ze stabilního právního prostředí. Výhodou Rakouského lesnického spolku je pak početná členská základna, kdy členství v organizaci sdružující vlastníky je buď povinné, nebo je považováno za samozřejmost.

Ing. Petr Jelínek
odborný poradce SVOL

Vybrané ekonomické charakteristiky koncernu (r. 2009):

Konsolidovaný obrat	36,8 mil. EUR
Operativní hospodářský výsledek	2,8 mil. EUR
Daně a poplatky	5,6 mil. EUR
Sociální a kulturní výdaje	7,0 mil. EUR
Veřejné podpory	0,84 mil. EUR
Počet stálých zaměstnanců	270
Osobní náklady	10,6 mil. EUR

Struktura pozemků:

Celková výměra	44 000 ha
Plně obhospodařované plochy - les	22 400 ha
Plně obhospodařované plochy - zemědělská půda	5 600 ha
Z toho pronajato	4 200 ha
Hospodaření ve vlastní režii formou bioproduktů (obilí, sadba, maso)	1 400 ha
Vůbec nebo nepatrně hosp. využívané plochy (vodní plochy, rákosiny, pastviny, rezervace apod.)	16 000 ha

Na majetku se nacházejí velkoplošně chráněná území z hlediska ochrany přírody, krajiny a biodiverzity (vysoké plošné překryvy jednotlivých kategorií):

Národní park Nezdské jezero (část)	4 932 ha
Přírodní parky	2 919 ha
Oblasti ochrany krajiny	22 000 ha
Natura 2000	19 732 ha
Z toho pás rákosin podél Nezdského jezera	7 400 ha

trvale udržitelné hospodaření a zachování kulturního dědictví rodu.

Šíří aktivit skupiny Esterházy charakterizuje struktura obratu v grafu 2 (údaje za rok 2009).

Lesní hospodářství

Lesy se vyskytují v pěti větších celcích v širším okolí Eisenstadtu, jsou organizačně členěny ve dvou závodech a 12 revírech (průměrná velikost revíru 1800 ha a 10 tis. m3 roční těžby),

Na celkové ploše se podílí vysoký les 67% a nízký les 33 %. Postupně pokračují převody lesa nízkého na vysoký (naopak nikoliv) na produkčních stanovištích. Uvažují s dlouhodobým převodem borových porostů na vhodných stanovištích na střední les. V lesích je zastoupeno 30 druhů dřevin. Podíl jehličnatých dřevin je 59 % (smrk, borovice, modřín, jedle),

pokračování na str. 8. »

Z exkurze. Přírodní rezervace „pařeziny“ na písku v panonské nížině.
Foto: Ing. Josef Vovesný

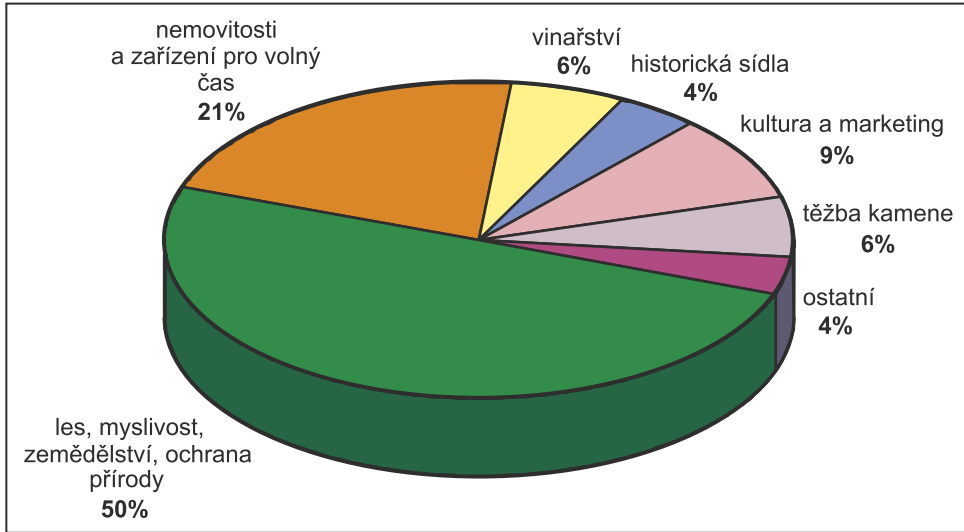
Lesní majetek rodu Esterházy

V rámci výročního zasedání Rakouského lesnického spolku konaného ve dnech 23. - 25. května v Raidingu jsem se zúčastnil exkurze na rozsáhlý soukromý majetek knížete Esterházyho.

Obecné informace

Historie rodu Esterházy je stará téměř 400 let. Vrcholu vlastnictví dosáhl rod kolem roku 1800 a sice 500 tis. ha

pozemků (značná část v Maďarsku – převážně vyvlastněná v roce 1945). Současná výměra majetku v Burgenlandu činí 44 tis. ha, struktura je uvedena v grafu 1. Od roku 2001 je majetek spravován třemi nadacemi (důvodem je další netříštění majetku) a obhospodařován akciovými společnostmi na obchodním principu. Hlavními principy správy majetku jsou

Graf 1: Struktura obratu skupiny Esterházy

listnatých 41 % (buk, dub, třešeň, javory a další). Stanoviště jsou velmi diferencovaná jak výškově od panonské nížiny pod 300m až po vrcholy 700m, i geologickým podložím od sedimentů v nížinách přes chudé křemence na svazích i rozsáhlý vrchol s čedičem; převládají však středně bohaté půdy na svazích se silným buřeněním na volné ploše. Srážky jsou pod 600 mm v dolních partiích až přes 1000mm na vrcholech.

Hlavním tématem exkurze po lesním majetku bylo hospodaření na různých stanovištích. V minulosti zde byly holosečemi zakládány rozsáhlé monokultury především borovice, ale i smrku. Ohrožení kalamitami a škůdci vedlo k změně základní strategie, a sice pěstování smíšených porostů s maximálním využitím přirozené obnovy stanovišti odpovídajících dřevin, což se u buku i u dalších dřevin v pahorkatině i vrchovině i při nižším zastoupení daří. Cílem je převaha listnáčů k zvýšení stability a omezení rizik u dřevin citlivých na klimatické extrémy. Z introdukovaných dřevin se k posílení produkční funkce uvažuje s dubem červeným a douglaskou na přechodu z nížiny do pahorkatiny a všeobecně se zvýšením zastoupení modřínu. V územích Natura 2000 se s introdukovanými dřevinami neuvažuje, jinak není kultivace zákonnými předpisy nijak limitována, strategie majetku však dává přednost dřevinám domácím. V oblasti se vyskytuje odumírání soliterních dubů i plošné škody na jasaněch a olších z důvodů obvyklých jako v ČR. Specifický je výskyt porostů dubu ceru většinou výmladkového původu.

Majetek je plně certifikován systémem PEFC a respektuje tak vyvažování tří pilířů, na kterém je systém založen, a sice ekonomického, ekologického a sociálního. Respekt k ekologickému pilíři je ze shora uvedeného zřejmý. Zajišťování značného podílu činností vlastními zaměstnanci a místními podnikateli stejně jako vysoká diverzifikace odběratelů, poskytování poradenství malým a středním vlastníkům stabilizuje zaměstnanost v regionu a respektuje sociální pilíř. Ekonomický pilíř stojí a trvale bude záviset na vysokém podílu prodeje dříví na tržbách a užitkování obnovitelné suroviny.

Obchod se dřívím je založen na vlastní produkci kulatiny v objemu 100 tis. m³, v posledních letech dále 100 tis. m³ kulatiny z cizích zdrojů a 40 tis. atrotun dříví pro energetické účely. Majetek má vlastnický podíl na projektu bioenergie Burgenland, v poslední době účast na obhospodařování 15 tis ha lesů v Rumunsku (poradenství a poskytované služby na majetcích velkých restituentů). Zapojení do procesu zásobování výrobních kapacit pro bioenergie jak na místní úrovni, tak pro velké kapacity v rámci Burgenlandu a Dolního Rakouska vytváří možnost dlouhodobých smluv, které vytvářejí stabilitu pro dodavatele i odběratele.

Myslivost a lov hrají historicky i v současnosti významnou roli. Lovecké revíry jsou buď pronajímány, nebo jsou uzavírány smlouvy na odstřel se zájemci. Rovnováha mezi stavy zvěře a vývojem lesa je trvalým tématem. Druhá pestrost vytváří zvýšení úživnosti a tak omezení vlivu na mladé porosty a rozptýlení škod.

Skupina Esterházy je největším vlastníkem pozemků v Rakousku, je příkladem rozsáhlé diverzifikace aktivit k zajištění trvalosti majetku a tedy i zdrojů pro uchování kulturních a historických hodnot, ale i pro poskytování služeb, které požaduje veřejnost.

Veškeré údaje a zkrácený komentář je čerpán z výročních zpráv trvalé udržitelnosti 2006/2007 a 2008/2009, které jsou veřejně k dispozici a v knižní formě byly věnovány každému účastníkovi exkurze na lesním majetku Esterházy.

Ing. Josef Vovesný
odborný poradce SVOL

Z návštěvy Urbariátu Neckenmarkt

Majetek urbariátu se nachází v těsném sousedství maďarských hranic, jižně od města Sopron a zaujímá rozlohu 630 ha lesů a 35 ha bezlesí. Oblast v okolí obce Neckenmarkt patřila v tehdejší Rakousko-Uhersku do Zalitavska, kde platilo tzv. uherské právo. V 19. století, kdy urbariát vznikl, zde byla rozhodnutím panovníka vždy určitá výměra lesního majetku v katastru obce vyčleněna pro urbariáty a tento majetek se dělil podle počtu čísel popisných v obci na jednotlivé podíly, které byly na jednotlivé usedlosti zaknihovány. Nicméně hospodaření v těchto lesích probíhalo nadále společně, přičemž jednotlivé usedlosti měly nárok na výnos ze svého podílu, ať už ve formě palivového nebo stavebního dříví či finančního výnosu. Urbariát je veřejnoprávní korporací, vrcholným orgánem je sněm členů, dále pracuje správní výbor a předseda. V současné době má urbariát 250 členů oprávněných čerpat výnosy, kteří vlastní 364,5 podílů.

Obec Neckenmarkt je známá nejenom kvalitním červeným vínem, ale v daném regionu i úspěchy při obhospodařování svých urbariálních lesů. V 70. a 80. letech minulého století bylo pro zlepšení výnosu z lesů započato s převodem tehdejších výmladkových lesů na vysokokmenný les s vysokým podílem jehličnatých dřevin, zejména borovice. Před dvaceti lety pak byla jako nový cíl stanovena orientace na listnaté dřeviny se snahou o přirozenou obnovu těchto dřevin. Hlavním cílem urbariálních lesů je zásobování vlastních členů palivovým dřívím. Cenné listnaté sortimenty se však prodávají zejména v aukcích, u klenů, třešně a dubu dosáhl Urbariát Neckenmarkt nejlepšího zpeněžení mezi urbariálními lesy. Kromě prodeje dřeva má urbariát i příjmy z pronájmu honitby a pronájmu ložisek šterku na opravu cest.

Lesy Urbariátu Neckenmarkt se nachází v pahorkatině s nadmořskou výškou 307 – 511 m n. m. v oblasti s panonským klimatem, jedná se převážně o lesy listnaté s podílem DB 53 %, BK 7 %, BO 18 % a MD 4 %. Zajímavostí je četná přirozená obnova kaštanovníku jedlého, který je zde považován až za invazivní druh. Účastníci exkurze zhlédli několik stanovišť, kde je pěstován nízký les (pařeziny), problémem je zde akát a pajasan žláznatý, tyto dřeviny jsou cíleně omezovány a likvidovány (přípravek Lontrel, Roundup, opakovaný výsek výmladků). Problematika pěstování těchto lesů byla velmi blízká naší oblasti jižní Moravy. Na území Urbariátu Neckenmarkt se nachází také přírodní rezervace Lange Leiten založená v roce 1996 v porostu o výměře 29 ha (pařezina DB ve stáří zhruba 80 let). Zde pracovníci ochrany přírody zkoumají stav pařeziny a přírůst zásob dříví, včetně dříví odumřelých stromů. Bylo zjištěno, že přes ponechání výmladkového lesa bez zásahu a přes četné vývraty a zlomy v porostech se porostní zásoba stojících stromů stále zvyšuje (za 10 let z 245 m³/ha na 276 m³/ha). Pařeziny mají být trvale ponechány bez mýcení a obnovy porostu. Na dotaz, co bude s pařezinami za 20 – 40 let, kdy klesne výmladná schopnost přestárých kmenů, přišla příznačná odpověď vědeckého pracovníka ochrany přírody: „Kdo ví, co bude za 20 - 40 let“. Na závěr lesnické části exkurze byla na dalších stanovištích předvedena, v souladu s novou koncepcí stanovenou před dvaceti lety, ukázka postupné obnovy dubových a bukových porostů přirozenou obnovou.

Příjemnou tečku za exkurzním dnem i celou konferenci Rakouského lesnického spolku byla návštěva velké vinařské firmy se zaměřením na červená vína (Frankovku), spojená s ochutnávkou několika vzorků.

Ing. Jelínek Petr
odborný poradce SVOL

Neproduktivní investice v lesích

Pozorovatelná zvěře v lesokoutku Pintovka

Zastavení věnované houbám na Pintovce. Foto: autorka článku.

Seminář pod tímto názvem uspořádal SVOL ve spolupráci se Správou lesů města Tábora a s podporou Ministerstva zemědělství 22. června. V dopolední části vystoupil pracovník ministerstva Ing. Petr Dušek, který přítomné seznámil s možnostmi čerpání dotací do lesnictví z Programu rozvoje venkova na období 2007-13 a poté se podrobně věnoval především podmínkám podpory společenských funkcí lesů a administraci žádostí.

Výzva k podávání žádostí o tyto dotace bude vyhlášena v podzimním kole v říjnu 2012. Žadatelem může být vlastník nebo nájemce pozemku určeného k plnění funkcí lesa, nebo jejich sdružení s právní subjektivitou. Minimální výdaje, ze kterých je stanovena dotace, činí 10 000 Kč na projekt, maximální 2 mil. Kč na projekt. Dotaci lze využít např. na značení, výstavbu a rekonstrukci stezek pro turisty do šíře 2m, značení cyklostezek, herní a naučné prvky, zřizování parkovacích míst, odpočinkových stanovišť a přístřešků, informačních tabulí, mostků, lávek, zábradlí, zařízení k odkládání odpadků apod. Na tuto dotaci se neuplatňuje princip de mini-

mis, za 7 let může žadatel z této podopatření získat maximálně 50 mil. Kč.

Maximální výše dotace je 100 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace, ovšem každým snížením požadovaného financování o 2 %, získává žadatel při posuzování žádosti jeden preferenční bod. Při požadované míře podpory 50 % může žadatel získat 25 bodů. Pokud je projekt situován do vybraných kategorií lesa zvláštního určení (lázeňské lesy, příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí) může žadatel získat až 40 bodů. V případě, že projekt tematicky navazuje na již realizované projekty (ne starší 10 let), posílí se šance žadatele na získání dotace o dalších 20 bodů. Za podání žádosti v elektronické podobě prostřednictvím Portálu farmáře obdrží žadatel 5 bodů.

Druhá část přednáškového bloku a dopolední exkurze probíhaly zcela v režii Ing. Jana Kalafuta, jednatele Správy lesů města Tábora, s. r. o., která hospodář na 1430 ha městských lesů. Z této výměry je do kategorie lesů zvláštního určení zařazeno 487 ha. Na přípravě koncepce rozvoje

pokračování na str. 9. »

příměstské rekreace, zvýšení protierozních opatření a revitalizace cestní sítě začala společnost intenzivně pracovat v roce 2008 společně s Ing. arch. Martinem Jirovským, tehdejší místostarostou města Tábora, a Katedrou obchodu a cestovního ruchu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Výsledkem spolupráce byl koncepční materiál „Marketingové projekty využití vybraných lokalit města Tábor“, který se stal základním pilířem pro realizaci nových projektů s cílem zvýšení mimoprodukčních funkcí lesa. Jednalo se zejména o tři velkoplošné lesní celky – Pintovka, Nechyba a Starotáborský les. Záměrem bylo zvýšení nabídky volnočasových aktivit prostřednictvím nových naučných tras, drobného mobiliáře a zřízení lesokoutku, jež by ve svém důsledku usměrňovaly návštěvnost v daném území a zároveň podávaly ucelený obraz části životního prostředí v širších souvislostech (přírodní prostředí, lesní, zvěř, člověk). O tom, jak se společnosti podařilo plánovaný záměr v lesním komplexu Pintovka uskutečnit, se mohli účastníci semináře

přesvědčit během exkurze v terénu.

V současné době má společnost před sebou realizaci opravy turistické stezky, která završí proces revitalizace Pintovky, a stavbu naučné stezky Nechyba v jiném lesním komplexu. Tím však její aktivity v oblasti zvyšování společenských hodnot lesů nekončí, společnost připravuje další projekty – mimo jiné vybudování rozhledny Babina.

Bez podpory EU a státu je realizace podobných aktivit nemyslitelná, neboť vlastníkem lesa nepřináší žádný finanční efekt. Uvedení těchto služeb na trh, nebo případná platba na plochu lesa zohledňuje tyto funkce lesa je v našich končinách hudbou daleké budoucnosti. Uvědomují si návštěvníci lesů, jak jsou hýčkáni? A váží si nově vybudovaných atraktivit v lese? Podle slov ing. Kalafuta se zdá, že návštěvníci tábořských lesů většinou ano. K jejich ukáznenosti a budování člověka vztahu k přírodě přispívá podle pana jednatele také lesní pedagogika, kterou společnost začala provozovat v roce 2011.

Bc. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Ilustrační foto z veletrhu. Foto: archiv SVOL

soukromého majetku Kinský Žďár, a. s. Z vystoupení zástupců církví jasně vyplynulo, že církev je připravena majetek převzít, že bude schopna o tento majetek řádně pečovat a rozhodně se nebude bránit

převzetí zkušeností ostatních nestátních vlastníků lesů z průběhu navrácení majetků i s hospodařením s těmito majetky.

Ing. Jelínek Petr
odborný poradce SVOL

XII. ročník lesnického a mysliveckého veletrhu Silva Regina opět s účastí SVOL

Ilustrační foto z veletrhu. Foto: archiv SVOL

Ve dnech 31. března - 4. dubna se na brněnském výstavišti konal souběžně s veletrhy zemědělské a veterinární techniky (TechAgro a Animal Vetex) již XII. ročník lesnického a mysliveckého veletrhu Silva Regina. Tyto veletrhy se konají každé dva roky a vzhledem k velké návštěvnosti a úspěchu veletrhů v roce 2010 byl očekáván opět velký zájem návštěvníků. Veletrhů se zúčastnil rekordní počet 776 vystavovatelů, z toho „našeho“ veletrhu Silva Regina 195 vystavovatelů. I celkový počet návštěvníků byl letos rekordní, celkem tyto veletrhy navštívilo něco přes 111 tis. návštěvníků.

SVOL zvolil pro tentokrát společnou expozici s PEFC Česká republika a Sdružením vlastníků a správců lesních majetků, s cílem propagovat mezi návštěvníky činnost našeho sdružení, případně získat nové členy a podpořit certifikaci PEFC. Způsob propagace myšlenek a záměrů certifikačního systému PEFC byl zacílen především na mladou generaci, zejména na děti školou povinné a jejich rodiče. Vedení PEFC přitom vsadilo na osvědčenou spolupráci s Ekocentrem Koniklec z Prahy. Na stánku byly připraveny různé

skládačky, soutěže a kvízy a vždy dva členové Ekocentra se aktivně věnovali malým návštěvníkům veletrhu, kdy jim způsobem úměrným jejich věku vysvětlovali, jak a proč se v lese hospodaří a jak lze odpovědně využívat dřevní hmotu. Pro úspěšné řešitele kvízů a skládaček byly připraveny drobné upomínkové předměty ze dřeva. Velký zájem dětí o aktivity v expozici PEFC vytvořil vhodný prostor pro osvětu zaměřenou na jejich rodiče, a tak bylo v letošním roce na společném stánku SVOL, PEFC a Sdružení „Žadatel“ značně živo.

V rámci veletrhu se mj. konal také seminář s názvem „Navrácení majetku církvím“ k průběhu restitucí církevních majetků, pořádaný lesnickou fakultou v Brně společně s Českou technologickou platformou lesního hospodářství. Cílem tohoto semináře bylo seznámit přítomné s různými pohledy a názory na dané téma. Semináře se zúčastnili jak zástupci církví, tak i podnikatelských kruhů a nestátních vlastníků lesů. S průběhem a zkušenostmi s restitucemi obecních a soukromých majetků zde vystoupil předseda SVOL ing. Kučera a ing. Hromádka, zástupce

Jak na ochranu lesa

20. června se konal v areálu Luhy akciové společnosti Kinský dal Borgo seminář s názvem „Ochrana listnatých a smíšených kultur herbicidy“. Organizátorem byl SVOL s podporou MZe ČR, L. E. S. CR spol. s r. o. a Kinský dal Borgo, a. s.

Asi stovka účastníků z různých lesnických organizací, nebo vlastníků lesa, měla možnost se seznámit s praktickými ukázkami použití a účinku přípravků na ochranu kultur. Bylo připraveno deset stanovišť s provedenou aplikací během měsíce dubna 2012, kde v době konání semináře byla patrna účinnost konkrétního prostředku v uvedené koncentraci na daný druh nežádoucí buřeny. Každý účastník tak mohl porovnat jednotlivé účinky herbicidů, případně repelentů, vhodnost kombinace chemické a mechanické ochrany kultur, zhodnotit ekonomické přednosti a zápory a výsledky porovnat s vlastní dosavadní praxí, případně si vyměnit zkušenosti s ostatními kolegy.

Současně s těmito ukázkami byla prezentována i vhodná aplikační technika (L. E. S. CR, SOLO) pro uvedenou činnost, včetně různých druhů trysek, krytů a dalších pomůcek pro úspěšnou aplikaci. Tento druh ochrany kultur není sice žádnou novinkou, ale rozsah jeho využití stále pokulhává za klasickou mechanickou ochranou-ožínáním.

Jako novinka zde byl předveden systém Complion – účinná a ekologicky šetrná technologie omezení škod před kůrovcem. Tento systém zahrnuje technologii k ochraně vytěženého dřeva jeho přikrytím – Stonaret, kde síť působí jako mechanická bariéra, která společně s insekticidním efektem zabíjí dospělce hmyzu v náletu i vylétnutí z napadené dřevní hmoty. Druhá část technologie – Trinet obsahuje trojnožku s trojúhelníkovou sítí napnutou na trojnožku a feromonový odparník. Síť s insekticidním efektem plní funkci otráveného lapáku.

Další zajímavostí pro využití v lesnictví byl prezentovaný prostředek Zeba – hydroabsorbent na základě škrobu. Tento prostředek je schopen vázat velké množství volné vody, která je okamžitě k dispozici, a tím pozitivně ovlivní úspěšnost provedené výsadby při zakořeňování. Vyvinut byl pro lesnictví, zahradnictví a ovocnářství. Aplikován je na kořenový systém sazenic.

Mezi praktickými ukázkami bylo možné rovněž zhlédnout štěpkovač dřevní hmoty dánské provenience, který zpracovával dřevní hmotu do 16 cm.

Seminář se vydařil díky kvalitní odborné přípravě, fundovanosti lektorů a organizačnímu zajištění.

Ing. Jiří Žabka
ředitel lesního hospodářství
Kinský dal Borgo a. s.

Krhová 2012

Městské lesy Valašské Meziříčí a společnost Mercata Třebíč s. r. o. pořádaly 27. dubna již 5. ročník regionální lesnické výstavy Krhová 2012, s podtitulem les-myslivost-zahrada-hobby. Akce je každoročně věnována jak profesionálním pracovníkům v lesnictví, tak i široké veřejnosti. Zhlédnout, případně nakoupit, se zde dají nejmodernější stroje od motorových pil po traktory, další těžká technika pro lesní hospodářství, ale i široký sortiment chemických přípravků, obuvi, oděvů, ochranných pomůcek, náradí i terénních automobilů.

Výstava se konala v krásném prostředí revíru Krhová valašskomeziříčských lesů, kde na 2,5km dlouhé trase byly stroje předváděné v provozu. Většinu prezentované mechanizace si mohli návštěvníci sami vyzkoušet pod dohledem odborných

pracovníků. Zahájení výstavy proběhlo v areálu myslivecké chaty na začátku trasy za účasti starosty města Valašské Meziříčí a dalších hostů. Slavnostní nádech tomuto aktu dodalo vystoupení trubačů lesnické školy v Hranicích. Pro návštěvníky výstavy bylo na pochůzkové trase připraveno bohaté občerstvení, příjemnou atmosféru také vytvořilo celodenní vystoupení country skupiny Lososi a krásné teplé počasí.

Přímo v hlavním areálu u myslivecké chaty měl letos svůj stánek i SVOL, kde kromě poskytování poradenské činnosti byly k dispozici propagační odborné materiály směřované k hospodaření v lesích drobných vlastníků. Rozhodně je třeba organizátorům této akce za jejich snahu poděkovat a lze si jen přát, aby se takovéto regionální akce, které pomáhají zviditelnovat význam lesnictví, konaly častěji a po celé republice.

Ing. Jelínek Petr
odborný poradce SVOL

Odborná exkurze po polských lesích a národních parcích

Z ostravského hlavního nádraží odjelo 21. května v poledne třicet sedm českých lesníků na pětidenní odbornou exkurzi po polských národních parcích a lesích. Celé pondělní odpoledne bylo ve znamení dlouhé cesty. V podvečerních hodinách jsme dorazili do Rogówa, kde nás uvítal vedoucí školního lesního závodu Lesnické fakulty Zemědělské univerzity ve Varšavě. Seznámil nás s celkovou situací lesnictví v Polsku, hospodařením u lesního závodu Rogów a hlavně se zdejšími arboretem.

Následující dopoledne bylo naplněno prohlídkou lesnického muzea a zmíněného arboreta, které je největší botanickou zahradou svého druhu v Polsku. Arboretum bylo založeno v roce 1923. Dnes se rozkládá na ploše 54 ha a jeho sbírka čítající 2500 druhů dřevin jej řadí k nejbohatším a nejkrásnějším ve střední a východní Evropě. Z nejzajímavějších dřevin lze uvést v přírodě již vyhynulou Franklinii americanu, či Magnolia zenii, Magnolia porosolowata. Velmi obsáhlá je i sbírka rododendronů. Arboretum však slouží i jako výzkumná stanice k možnému lesnickému využití některých introdukovaných dřevin, najdeme tu zkusné porostní plochy se severoamerickými dřevinami, každoročně se zde koná několik odborných konferencí či lesnický veletrh. Arboretum je součástí lesního vzorového komplexu Lésny Kompleks Promocyjny Lasy Spalsko – Rogowskie.

Odpoledne téhož dne nás čekal další dlouhý přesun polskou rovinatou krajinou do národního parku v „Bělověži“. Přesun byl zpestřen hodinovou zastávkou ve Varšavě a prohlídkou nezajímavějších historických částí města v doprovodu průvodce. Návštěva Bělověžského národního parku byla náplní středního programu. Park je znám především celosvětově největším výskytem zubra evropského ve volné přírodě, kterého je zde v současné době přes 400 ks. Rozloha parku je 10 517 ha, založen byl roku 1932. Od roku 1977 je památkou UNESCO. Na prohlídkovou trasu jsme vyrazili ve dvou skupinách, vstup je povolen pouze s průvodcem. Prohlídka byla ukončena u bývalého letního carského sídla.

Dalším cílem naší výpravy byla návštěva zdejší střední lesnické školy, lesnického muzea tematicky zaměřeného na národní park a bělověžské zoologické zahrady, kde jsme konečně spatřili to, kvůli čemu sem mnoho z nás vážilo dlouhou cestu. Byl to zubr, vlk, los a další žijící zástupci fauny zdejších lesů.

Ve čtvrtek nás čekal přesun k Mazurským jezerům a návštěva Lesního závodu Maskulinskie, který obhospodařuje 28 300 ha lesa v nadmořské výšce cca 280 m n. m. Průměrné srážky dosahují 600 mm/rok a průměrná teplota je 6,7 °C. Hlavní dřevinou je podobně jako v celém Polsku borovice lesní (80%) s příměsí dalších dřevin (SM 3,9%, OL 3%, BR 3%). Nejvíce je zastoupen 6. věkový stupeň. Zásoba se pohybuje okolo 310 m³/ha s ročním přírůstkem 4,3 m³ a těžbou 140 000 m³/rok. Lesní závod má 343 ha semenných porostů. Pro 200 hektarů ročního objemu zalesnění mají vlastní školky s roční produkcí 1 mil. kusů borovice lesní a 800 tis. smrku. Okolí Mazurských jezer (celkem se jedná o 45 jezer s celkovou rozlohou cca 39 tis. ha, které jsou navzájem propojeny 11 kanály a několika řekami a říčkami) je hojně vyhledávaným turistickým cílem, součástí správy lesů je také údržba turistického zázemí a naučných stezek. Najdeme zde i 61 území v různém stupni managementu ochrany.

V roce 2002 postihla tři lesní závody v oblasti Mazurských jezer rozsáhlá větrná kalamita. Navštívili jsme území LZ Pisz, kde bylo během 15 minut poškozeno 12 000 ha lesních zejména borových porostů (35% plochy lesů). Zpracováno bylo 4 mil. m³ dřeva, využívalo se skladování dřeva ve vodě jezer. Při opravách cest a mostů pomáhala armáda. Většina ploch byla vzhledem k půdním podmínkám (glaciální štěrkopísky) osázena zejména borovicí lesní, jako přimíšené dřeviny byly použity bříza, smrk a dub. Zhruba 400 ha bylo ponecháno přirozenému vývoji. Přehled o situaci a vývoji nám poskytla vyhlídková věž zřízená k tomuto účelu lesním závodem a vyhlídková lávka v porostu okolo řeky.

Po exkurzi po kalamitních holinách nás čekalo seznámení s polským školkařstvím, návštěva lesní školky a modernizované historické luštní osiva. Velkým překvapením pro nás bylo pěstování takových dřevin jako střemcha, ptačí zob, hruška, dřítál a jiné, které se zde běžně uplatňují při lesních výsadbách (požadavek certifikace FCS).

V pátek ráno jsme podnikli krátký výlet k největšímu mazurskému jezeru Sniardwy, které má rozlohu 113,8 km², a poté jsme vyrazili směrem na jih. Páteční odpoledne jsme strávili v Kampinovském národním parku, který se rozkládá v těsném sousedství města Varšavy, v údolí řeky Visly. Park byl založen roku 1959 z důvodu ochrany přírody (zejména bahenních biotopů a biotopů písčinych dun) a kulturních památek. Od roku 1999 je na jeho území vyhlášena ptačí oblast, od roku 2000 soustava Natura 2000 a biosférická rezervace UNESCO. Výměra parku činí 38 544 ha. Celkem se zde vyskytuje 1 370 rostlinných druhů, 2 591 druhů hmyzu, 13 druhů plazů, 220 druhů ptáků a 52 druhů savců, z nichž největší je zubr evropský. Lesy tvoří 73% výměry parku. Najdeme zde 140 rostlinných společenstev, z toho 12 lesních. Největší výměru (37%) zaujímají bory. Průměrný věk porostů je 67 let, z dřevinné skladby převažuje borovice 71%, 14% tvoří OL, 9% DB, 6% BR. Správa parku je dělena na 3 polesí a 17 lesních úseků. Jsou zde jak nezásahová území, tak území s určitým druhem managementu k udržení či podpoře rostlinných či živočišných druhů (revitalizace vodního režimu, návrat stromových stánovišť, sečení luk, reintrodukce losa, rysa, bobra). Ročně park navštíví 1 mil. turistů, pro které je zde připraveno 350 km stezek, 200 km cyklostezek a 7 naučných stezek. Nejprve nás čekala přednáška o vzniku parku, jeho zvlátnostech, přírodě a problémech, z nichž největším je silný vliv přilehlé Varšavy. Poté jsme s místním personálem vyrazili na odbornou exkurzi do terénu. Během dvouhodinové prohlídky parku jsme se seznámili s hlavními důvody ochrany a managementem jednotlivých lokalit. Prošli jsme mokřady i borové lesy, které jsou již dlouhou dobu bez zásahu, či lesy původně hospodářské v různém systému managementu vedoucímu k přirozenému vývoji. Exkurzní trasa a vlastně i celý program exkurze končil zastávkou na válečném hřbitově občanů varšavského ghetta. Sobota již byla pouze ve znamení zpáteční cesty.

Na závěr bych chtěl poděkovat ing. Jan-skému ze Správy veřejného statku města Plzně za přípravu, organizaci a výběr velmi zajímavých lokalit a za trpělivost s námi účastníky.

Ing. Petr Válek
ředitel Městské lesy Doksy, s. r. o.
předseda RO SVOL Severočeského regionu

Exkurzi zahájila prohlídka botanické zahrady v Rogów. Foto: Ing. Martin Kodeš

Zubři v ukázkové obůrce v Bělověži. Foto Ing. Petr Válek

Letokruhy staré jedle představují významné historické události v polských dějinách a ve vývoji lesů zdejší oblasti v letech 1697-2002. Foto: Ing. Martin Kodeš

Bělověžský prales. Foto Ing. Petr Válek

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz.

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz. Vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027.